

ünsiyet

7

İLMİ, KÜLTÜREL, FİKRİ AYLIK DERGİ

ISSN: 3023-7688

EKİM 2024

Ey Peygamber! Biz seni hakikaten bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik.

Ahzâb: 45

DOSYA:

RİSALET ve NÜBÜVVET

□ABDULVAHİD SİPAHİOĞLU □ALİ NURALAN □CELALEDDİN SİPAHİOĞLU □FİLİZ TURHAN
□HASAN EKİNCİ □İBRAHİM ŞAHİN □MEHMET AYMAN □MUSTAFA DOĞU
□NEZİR ERGENÇ □VEDAT ÖNAL

ünsiyet

İlmi, Kültürel, Fikri
Aylık Dergi

Yıl:1 Sayı: 7 Ekim 2024

ISSN:
3023-7688

İmtiyaz Sahibi

Kayseri Bilgi Kültür Derneği Adına
İbrahim ŞAHİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mustafa DOĞU

Genel Yayın Yönetmeni

Celalettin SİPAHİOĞLU

Yayın Kurulu

Mustafa DOĞU
Şükrü KARAOSMANOĞLU
Celalettin SİPAHİOĞLU
İbrahim ŞAHİN
Suat KAHRİMAN
Furkan DELİ

Hukuk Danışmanı

Av. Ömer İkbâl Ayar

Grafik Tasarım

Mustafa İBAKORKMAZ

Basım

Şafak Tasarım Matbaacılık
Tel: 0 506 918 34 41

Yönetim Yeri

Cumhuriyet Mahallesi. Park Bulvarı
Gökdelen İş Mrkz. Dış Kapı No: 19 İç
Kapı No: 401
Melik Gazi / Kayseri,

İletişim

E-Mail: bilgi@unsiyet.com.tr
Telefon: 0 506 918 34 41

Yayın Türü

Yaygın süreli yayın

Her hakkı mahfuzdur. Yayımlanan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlarıdır. Yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Dergide yayınlanan yazı ve resimler eğitim amaçlı yayınlanmıştır. Ücretsizdir. Para ile satılmaz.

İÇİNDEKİLER

Nübüvvet ile İlgili Temel Bilgiler

MEHMET AYMAN..... 4

Nübüvvet Risalet Tartışmalarının Dinle Alakası ve Gerçekçiliği

CELALEDDİN SİPAHİOĞLU..... 6

Peygamberlerin Tükenmez Hazinelerine İhtiyacımız Var

VEDAT ÖNAL..... 8

İnsanın Tarihte Tekâmülü ve Peygamberliğin Sona Ermesi

HASAN EKİNCİ 10

Rahmet ve Savaş Peygamberi

MUSTAFA DOĞU..... 12

Veda Hutbesinden Günümüze

FİLİZ TURHAN 14

Yol, Yolcu ve Kılavuzsuz Yolculuk

İBRAHİM ŞAHİN 15

Doğruluk ve Şahitlik

ALİ NURALAN..... 17

Risalet- Nubuvvet Mantuku, Mefhumu ve Gayesi

NEZİR ERGENÇ..... 20

Reddedilecek Bir Kavram Olarak Müslüman Cemaati

ABDULVAHİD SİPAHİOĞLU 22

Efendim

İBRAHİM ŞAHİN 24

Rasul mü Nebi mi tartışmalarının arkasında yatan sapkın gerçeklikler

Müslümanım diyen insanların, sapkın Hristiyan teolojisine sahip batılı müsteşrikler tarafından oluşturulmuş, ilmi dayanaktan yoksun saldırılarına alet olduğu zamanlardan geçiyoruz.

Yakın bir zamana kadar insanlık adına en önemli ihtiyaç giderme mekanları olan helayı bile bilmeyen, lazımlığı bulduğunda büyük bir keşif yapmış gibi onun üzerinde ihtiyaç giderirken elçileri kabul eden krallıkların mensubu, barbar batı, Endülüs medreselelerinde papazların öğrendiği İslami ilimlerle aydınlandığını fark ettiğinde Müslümanlarla arasındaki medeniyet farkının ne kadar açık bir makasa sahip olduğunu gördü.

Medeniyet farkını gidermenin yolunu, Müslümanların eleştirelebilecek taraflarını kendilerine basamak yapmak maksadıyla şarkiyat anlayışını ihdas ettiler. İslami ilimler tarihinde var olan tartışmaları sadece küçük düşürmek adına ileri boyutlara taşıyarak kendilerini Müslümanların üzerine çıkarma gayreti içine girdiler.

Vaz geçemedikleri İslam alimlerinin isimlerini batılılaştırmak suretiyle Müslümanlıklarını kamufle etme eğilimini benimsediler ve bu insanları kendilerine mal etmeye çalıştılar. Modern bilimin matematik, tıp, astronomi, cebir gibi dallarında vaz geçemedikleri gerçeklikleri kendi kelimeleri üzerinden kavramlaştırarak insanlığa medeniyet üstünlüğü kurmaya çalıştılar.

Nebi-resul kelimelerinin batılılar tarafından, Kur'an bize yeter anlayışı çerçevesinde Müslümanların gündemine gerçek problem buymuş gibi sokulması, Müslümanlar arasında suni gündem

oluşturma amacı güder. Her ne kadar bizim ilim geleneğimizde bu konular tartışılmış olmasına rağmen hiçbir şekilde sonuç olarak batının çıkış noktasına getirdiği hale bürünmemiştir.

Nebi- resul kavramları gibi ilmi konuların konuşulabilmesi ve tartışılabilmesi adına ilmi bir düzey, alt yapı gerekliliği kaçınılmazdır. Kavramların bilgidan soyutlanmış vaziyette, konunun cahili insanlar tarafından tartışılması, abes sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. İnsanlar bilmedikleri konuların kavramlarını doğru kullanıp kullanmadığının bilincinde olmadan tartışma ortamları oluşturmaktadırlar. Sonrasında bilmeyen insanların körü körüne savunduğu spot cümleler üzerinden neticelenmesi mümkün olmayan tartışmalar meydana gelmektedir.

Şimdi ne yapmalı, kanaatimce konunun ilmüne sahip olmayan insanlarla tartışmak, konuyu çözümlmeyi imkânsız kılacağı için bu tür insanlara cevap dahi vermemek muhatap olmamak en iyi yöntem olur diye düşünüyorum.

Şimdilerde nübüvvet-risalet konuları üzerinde sıkıca durarak indirilen din, uydurulan din diye insanlara sempatik gelecek yaklaşımlarla bir anlayışı ayağa kaldırmak çabalarını samimi görmek mümkün değil. İnsanlar kendilerini başkalarından farklı düşünüyor göstermek suretiyle ayaklarının altına basıp üzerine çıkma ve kendini gösterme şeklinde ifade edilebilecek, basamak oluşturma gayreti içine girmiş vaziyettedirler. Buna da kendilerine bir hayli söz söyleme alanı açabilecek şekilde risalet ve nübüvvet konusunu alet etmişlerdir.

Sosyal hayatta bugün için uygulanmayan Kur'an'ın uygulamada nasıl bir sonuç ortaya çıkaracağını bilemeyen insanlar, herhangi bir konu için telefon numarası söyler gibi 25/30 diyerek ayakları nereye basacak bilemediği konuların uzmanı gibi konuşmaktadırlar.

Kur'an'ın hangi kavramı olursa olsun avamın tartışabileceği bir alan olmadığını bilmek gerekmektedir. Avam okur anlar, anladığı kadar kendisi yaşayabilir. Bu onun, konunun uzmanı olmasını gerektirmez çünkü yaşadığı şey sadece kendini bağlar. Fakat şöyle bir gerçekliği de unutmamak lazım. Mümin takvada ilerleme sağlayacak bir kişiliktir. Takvada ilerleme sağlamak da daha çok bilmek ve amel etmekle mümkün olur. Bu demektir ki biraz öğrenmek mümin için yeterli olmayacaktır. Bu sebeple de öğrenmeye devam etmek kaçınılmazdır.

Bugün, Kur'an konularının teolojik olarak kâğıt üzerinde tartışılması, sonuçlarının öngörülebilir olmaması açısından doğru değildir. Uygulanmayan İslam'ın, uygulanmayan temel kaynağı Kur'an'ın kavramlarının tartışılması birkaç akli evvelin egolarını tatmin etmekten başka bir işe yaramamaktadır. Bu tartışmaları yapmaktan zevk alanların Kur'an'ın en temel konusu şirkin reddi anlamında ciddi bir iddialarının olmadığını, hatta modern şirk Kamalizm'in benimsenmesi konusunda ılımlı davrandıklarını biliyoruz. O zaman söylenecek şey şudur, Allah'ın kitabı üzerinden elinizi çekin, gidin kendinizi tatmin edebileceğiniz başka işlerle uğraşın.

Nübüvvet ile İlgili Temel Bilgiler

Peygamberler, Allah tarafından elçi olarak görevlendirildiklerini kanıtlayan ve onları destekleyen mucizelerle göstermiştir. Buna rağmen muhataplarının çoğu kendileri gibi beşer türünden fertler olmalarını gerekçe göstererek onlara karşı çıkmış ve getirdikleri vahiyleri “eskilerin masalları, uydurulmuş beşer sözleri, açık bir sihir” diye nitelendirmiştir.

Bismillâhirrahmânir-rahîm.

Her türlü nihayetsiz hamd'ü-sena bizlere İslâm nime-tini bahşeden, kardeşliği ve barış, adaleti ve doğruluğu öğreten; insanlığa şefkat ve merhametiyle onurlu ve âdil bir hayatı öğütleyen Rabbimizdir. Sayısız salât ve selâm da Atamız Hz. Âdem'den son peygamber Hz. Muhammed Mustafa'ya (s.a.s.) kadar, Rabbimizin davetini ve rahmet mesajını getiren, böylece insanlığın yolunu aydınlatan bütün Nebilere/peygamberlere olsun.

Sözlük anlamı

Nübüvvet kelimesi sözlükte; “haber vermek” mânâsındaki **neb'** yahut “konum ve değeri yüksek olmak” anlamındaki **nebve (nübû')** kökünden masdar ismi olan bir kelimedir.

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, adlı eserinin “nb'e maddesinde nübüvveti “Allah ile akıl sahibi kulları arasında dünya ve âhiret hayatlarıyla ilgili bağlantının sağlanması için yerine getirilen elçilik görevi” diye tarif etmiştir.

Türkçe'de daha çok nübüvvet sözcüğü yerine Farsça'dan dilimize gecen “**peygamberlik**” ve bu kökten türeyen “**nebi**” yerine “**peygamber**” kelimeleri kullanılır. **Peygamber**/ peyâmbër, kelimesi de tıpkı nebi gibi haber getiren anlamındadır.

Risâlet kavramı da nübüvvetle eş anlamlı olarak kullanılmakla birlikte dinî yazında daha çok nübüvvet sözcüğünün kullanımı tercih edilmiştir. Her iki kavramda da asıl vurgu, “**Allah'ın vahiy yoluyla öğrettiği bilgileri ve O'nun emirlerini insanlara ulaştırıp ilâhî elçilik görevini**

yapma” konusudur. Buradan hareketle Allah'ın elçi olarak seçip görevlendirdiği kişiye nebî dendiği gibi **resul** de denir.

Kur'an'ı Kerimde Nübüvvet.

Kur'an'da Allah Teâlâ'nın Hz. Nûh ve İbrâhim ile soylarından gelen bazı kişilere kitap, hüküm ve nübüvvet verip onları nebî ve resul olarak görevlendirdiği, ayrıca İsrâiloğulları'na kitap ve nübüvvet verdiği belirtilir.¹ Başka- ca âyetlerden de anlaşıldığına göre Cenâb-ı Hak, insanlara yaratılıştan itibaren peygamberler vasıtasıyla doğru yolu gösteren vahiyler ve bunları içeren kitaplar indirmiş, ilk peygamber olarak da Hz. Âdem'i görevlendirmiştir.²

Başlangıçta insanlar aynı dine mensup bir topluluktu. Daha sonra Allah her millete birbiri ardınca, iman edip iyi davrananları müjdeleyen, inkâra saplanarak kötü davrananları uyaran nebîler ve resuller gönderdi ve onlara birlikte yaşadıkları insanların ihtilâfa düştükleri konularda hüküm vermek için hakikati bildiren ve ona ileten kitaplar indirmiştir.³

Allah Kuran'ı-kerimde Aydınlatıcı bir kandile benzettiği⁴ peygamberleri vasıtasıyla insanları bilgilendirerek eğitmiş, kitaplarını da ya vahiy meleği olan Cebrâil (a.s) aracılığıyla ya da doğrudan vahiy yani peygamberin kalbine aracısız ilka yoluyla inzal etmiştir. Aynı zamanda peygamberleri de aldıkları vahiylerin Allah'tan geldiğine dair zorunlu bilgilerden

haberdar etmiştir.⁵ Hz. Mûsâ'ya hidayet ve aydınlık kaynağı olarak Tevrat'ı, Dâvûd'a Zebûr'u, İsrâ'ya bunları tasdik eden ve Hz. Muhammed'i müjdeleyen İncil'i, son peygambere de geçmiş bütün nebî ve resullerin getirdikleri ilâhî kitapları tanıtip doğrulayan Kur'an'ı indirmiştir.⁶

Peygamberler Allahtan aldıkları ilâhî emir ve yasakları kendilerine tebliğ için gönderildikleri ve içlerinde yaşadıkları halkın diliyle tebliğ etmişlerdir.⁷ Bu tebliğde Allah'ın birliğine, ilâhî kitaplara, peygamberlere, melek- lere ve âhiret gününe iman etmek, namaz kılmak, zekât vermek, oruç tutmak, iyilik yapıp kötülükten sakınmak, anne babaya iyi davranmak, adam öldürmemek, hırsızlık yapmamak, yoksullara ve yetimlere yardım etmek gibi temel ilkeler yer almıştır.

Peygamberler, Allah tarafından elçi olarak görevlendirildiklerini kanıtlayan ve onları destekleyen mucizelerle göstermiştir. Buna rağmen muhataplarının çoğu kendileri gibi beşer türünden fertler olmalarını gerekçe göstererek onlara karşı çıkmış ve getirdikleri vahiyleri “eskilerin masalları, uydurulmuş beşer sözleri, açık bir sihir” diye nitelendirmiştir.⁸ İnsanların önceden yeterince uyarılmadıklarını ileri sürmemeleri için⁹ peygamberlere verilen mucizeler, genellikle duyulara hitap eden ve tabiat kanunlarını aşan olaylardan veya

5) en-Nisâ 4/163; en-Nahl 16/102

6) Âl-i İmrân 3/3-4; en-Nisâ 4/136; el-Mâide 5/44-46; el-Furkân 25/1

7) İbrâhîm 14/4; eş-Şûrâ 42/7

8) el-En'âm 6/25; el-İsrâ 17/101; el-Mü'minûn 23/24; el-Furkân 25/5-6; Yâsin 36/13-15

9) en-Nisâ 4/164-165

1) el-En'âm 6/83-89; Meryem 19/49-58; el-Ahzâb 33/39-40

2) el-Bakara 2/30, 37; Âl-i İmrân 3/33

3) el-Bakara 2/213; Yûnus 10/47; el-Mü'minûn 23/44; Fâtır 35/24

4) el-Ahzâb 33/46

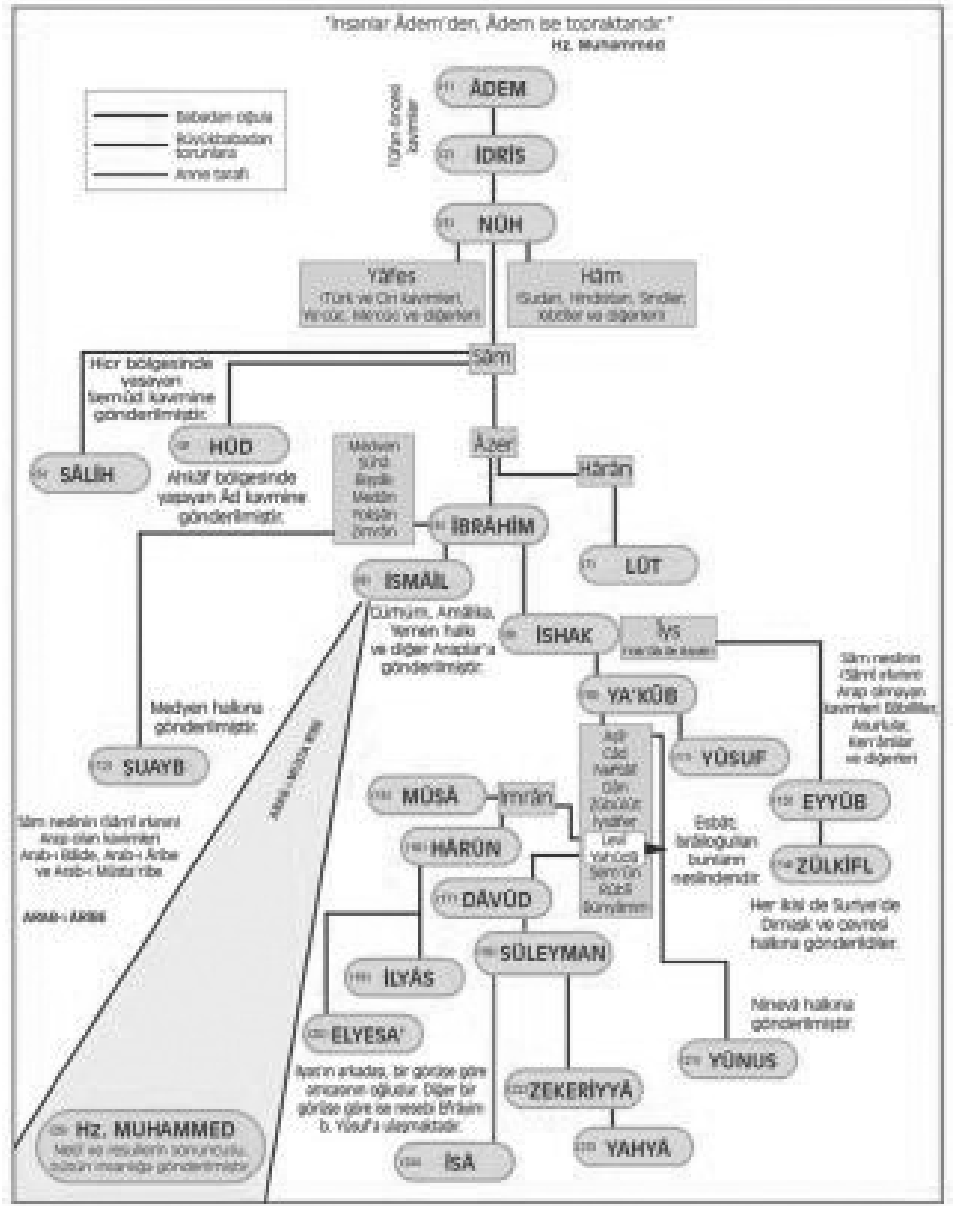
gayba dair haberlerden meydana gelmiştir. Bu mucizelerin bir kısmı inanmak isteyenleri etkilemeye, bir kısmı da inkâr edenleri helâk etmeye yönelik olmuştur. Bununla alakalı olarak Hz. Nûh'a tûfan ve tûfandan gemi ile kurtulma), Hz. Sâlih'e kayadan çıkarılan deve Hz. İbrâhim'e ateşin kendisini yakmaması Hz. Mûsâ'ya asâsının ejderhaya dönüşmesi Hz. İsmâ'ya gökten indirilen sofraya, ölülerini diriltme, evde yenilen ve yenilmeyip ilerisi için saklanan şeyleri haber verme Hz. Muhammed'e Bizanslılar'ın İranlılar'ı savaşta yeneceklerini önceden bildirme gibi mucizeler verilmiştir.¹⁰

Mucizelere inanmayan ve peygamberleri aşağılayan inkârcılar değişik felâketler şeklinde tecelli eden başka mucizelerle helâk edilmiş, daha sonra gelecek nesillere ibret olması için Hz. Nûh ve Lût'un kavimlerinin helâk edilmesine dair kalıntılar ve Firavun'un bedeni geride bırakılmıştır. Buna karşılık Hz. Muhammed'in mucizeleri arasında hissî mucizeler öne çıkarılmamış, bunun yerine insanlığın kaydettiği gelişime paralel olarak akıl yürütüp bilgi üretmeyi hedefleyen Kur'an mucizesi indirilmiştir. Onun son peygamber oluşu böyle kalıcı bir mucizeyi gerekli kılmıştır. Çünkü insanlara gönderilen peygamberlerin mucizeleri kendi çağlarındaki nesillere hitap ediyordu. Son peygamber için bu mucize akla hitap eden ve bilgiye dayanan türden olabilirdi

Hadisi Şeriflerde Nübüvvet Konusu.

Hadislerde de nübüvvet ve peygamberlere dair çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Konuyla ilgili rivayetlerde Hz. Peygamber nübüvvetle gayba dair bilgiler arasında bir ilişkinin bulunduğu dikkat çekmiş, nübüvvet ve risâletin kendisiyle sona ereceğini, geride sadece doğru bilgiler içeren sâdık rüyaların kalacağını ve sâlih müminlerin göreceği bu rüyaların müjdeleyici bazı hususlara işaret edeceğini belirtmiştir. İlâveten bu tür rüyaları nübüvvetin küçük bir parçası diye nitelemiş, Hz. Âişe de Resûlullah'ın nübüvvetinin,

10) Hüd 11/36-48, Hüd 11/61-68, el-Enbiyâ 21/51-71, el-A'râf 7/103-107, er-Rûm 30/2-4 Âl-i İmrân 3/45-49, el-Bakara 2/23-24; el-Ankebût 29/47-51; el-Ahzâb 33/39-40.

gördüğü sâdık rüyaların aynen gerçekleşmesiyle başladığını bildirmişti¹¹

Nübüvvetin Aklen de Mümkün Olması

Nübüvvetin fiilen var olabilmesi ilâhiyat açısından bakıldığında mümkün olabileceği gibi aklen de mümkündür. Çünkü Allah mürîd /sonsuz ve sınırsız irade sahibidir ve mütekelimdir; yani konuşandır. Bu sıfatlarını da nübüvvet müessesesi vasıtası ile tecelli ettirip açığa çıkarır. Bu sayede her türden emir ve nehiylerini kullarına iletir. Nübüvvetin imkânsızlığını ileri sürmek Allah'ın bu tür sıfatlarının ve bu sıfatlarının gereği olan fiilleri kuvveden fiile geçirecek irade ve gücünün bulunmadığı, dolayısıyla mükemmel/her türlü eksiklik ve noksanlıktan münezze bir varlık olmadığı anlamı taşır.

Nübüvvet Akli/beşerî açıdan

da mümkündür. Çünkü bir insanın bedenî ve ruhî özelliklerinde diğer insanlarla aynı durumda bulunması gerekmediğinden dolayı peygamberlerin farklı kabiliyet ve özelliklere sahip kılınması, bu sayede onların aşkın/metafizik âlemlerle irtibat kurup akıl ve duyu yoluyla üretilmeyen beşer üstü bilgileri alması mümkündür. Büyük İslam alimi imam Gazali nübüvvetin mümkün oluşunun tecrübe yoluyla da kabul edilebileceği kanaatindedir. Ona göre insanın uyku esnasında aldığı bilgiler (sâdık rüyalar) nübüvvetin imkânına dair kanıtlardır. Ayrıca kişinin peygamberlerce öğretilen zühd ve takvâ yolunu seçip nefsinde uygulaması halinde keşf ve ilham türü gaybî bilgilere ulaşması mümkündür. (el-Münkız, s. 139-145).

11) (Müşned, I, 219; III, 267; Buhârî, "Ta'birü'r-rü'yâ", 2, 4-5).

Nübüvvet Risalet Tartışmalarının Dinle Alakası ve Gerçekçiliği

Nübüvvet ve risalet kelimeleri arasında ortaya konan mesaj alma ulaştırma meselesinde gerçekleştiren tartışmaların, terim anlamları ve fiili görünimleri arasında yapılacak anlayış geliştirmelerini sadece dil üzerinden yapmak, anlam daralmasına sebep olmaktadır. Nebi kelimesini haber alan şeklinde ifade etmek, haber almanın kendine özgü vasfını sıfırlamaktadır. Çünkü haber başkalarına iletilmeyecek, sadece alan kişinin kendisinde kalacaksa bu nübüvvet kavramıyla örtüşmeyecek bir anlayışı benimsemek olur. Kendine kitap verilmemiş kendisinden önce gelmiş bir kitapla amel eden kişi şeklinde yapılan izahlarda konuyu tam olarak açıklamaya sayılmaz.

Baştan itibaren bütün bir nübüvvet ve Risalet'in birbirinin devamı olduğunu düşünecek olursak hiçbirinin kendisinden önceki nübüvvet ve Risalet'ten bağımsız

olması mümkün olmaz. Sahife verilen ve kitap verilen ayrımı da meseleyi tam olarak izaha çözüm olmaz. Kitap verilmemiş bir nebi resul Hz. İbrahim kendisinden sonra inecek bütün kitapların merkezinde ve eylemlerin başlangıcı noktasındadır. Bu bize gösterir ki kitap verilen verilmeyen tartışması yanlış zemin üzerine oturmaktadır.

Allah cc. nübüvvet ya da Risâlet hangisi olursa olsun ihtiyaç duyulmadan görevlendirme yapmaz. Yani laf olsun diye bir kişi nebi yapılmaz. İnsanlık adına bakıldığında hidayet kaybolması söz konusu olmuştur ki, Allah nebi ya da resul göndermiştir.

Kendilerine kitap verilenlere resul diğerlerine nebi denmesinin izahı da ortaya konulan icraat açısından bakıldığında eksik kalmaktadır. Çünkü nebi ya da resul denilen isimlerin ortaya koydukları faaliyetler açısından çok büyük

farklılık yoktur. Bulundukları zaman ve zemin neyi gerektiriyorsa görev olarak onu yapmışlardır.

Mesela nebi olarak zikredilen peygamberlerin mücadelesi rasul olarak zikredilen peygamber Musa, Muhammed as dan hangi konularda farklıdır. Onların mücadelesinden bize yansıtılması gereken kadarı Kur'an'da kısaca edilmiş hayatlarının geri kalanları bize anlatılmamıştır. Bu onların bir toplumsal hayatlarının olmadığını, yaşanan hayatın içinde uygulanan bir mer'i hukukun bulunmadığını ifade etmez. Dolayısıyla nebi resul ayrımı yapmanın gerekçelerinin gerçekçi olmadığını görürüz.

Nebi resul ayrımı yapmak bir metodolojik çalışmadır. Metodolojik çalışmaların dayanaklarının tarihsel anlamda temel dayanakları olan ilmi kaynaklara dayanması esastır. İslam ümmeti ilk asırlarda metodoloji çalışmaları için gerekli

olan temel verilere ulaşma anlamında sıkıntı olmayan dönemde bu çalışmaları yaparak meseleyi çözmüştür.

Kur'an'a dayalı kavramları en doğru anlayanlar onu yaşayan, uygulayan, beyan eden ve zaman olarak Resulullah'a en yakın olanlardır. O dönemin bilgilerine üstenci bir bakışla kökten reddedici yaklaşıma sahip olarak yeni bir terminoloji oluşturmaya çalışanların iyi niyetli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Bugün yapılan eline lügat olarak Kur'an'ı anlama çalışmaları tamamen art niyetlidir, Kur'an'ı indiği ve anlaşılması gereken bağlamdan kopararak şahsileştirme çabasından başka bir şey değildir.

Kur'an'ın anlaşılmasında bizim için gerekli en temel bilgi Resule ait aktarılan bilgilerdir. Bu konuda arızalı bir anlayış ortaya koymak isterseniz Resulün ne anladığı ve ne dediği konusunu iptal ederseniz olur biter. Herkes çıkar şahsi fikirlerini resulün söylediklerinin önüne geçirir ve Allah'ın indirdiği anlamı değiştirmiş olur.

Resule dair sözleri köktenci bir şaibe anlayışıyla reddeden, tarihine ve geçmişine saygısız anlayış sahiplerinin kitabın ana dili Arapçaya vukufiyet konusunda da ciddi bir vurdumduymazlıkları söz konusudur. İçine girdikleri bu bunalımlı alanı kendilerine öneren batılılar, kendi kitaplarını doğru anlamak adına dilin o dönemdeki anlaşılabilirliği üzerine çalışmalar yapmışlar buna hermönötik demişler.

Nebi resul tartışmalarını köpürterek kendilerine alan açmaya çalışanlar ellerine aldıkları bir meal ile konuyu çözmeye çalışmaktadırlar. Hal böyle olunca başkalarının anlayışları üzerine anlayış bina ederek metodoloji çalışması yapılmış olmaktadır.

Kur'an'ı kendine yeterli görenlerin, Kur'an'daki "size yeter" ifadesini dahi yanlış değerlendirerek alan daraltması meydana getirmektedirler. Böylece Kur'an'ın söz söylememiş olduğu alanları yaşadıkları toplumun değerleriyle

Nebi resul ayrımının gerekliliği, Kur'an üzerine söz söyleyebilmenin anahtarı anlayıştır. Rivayetleri uyduruk diye reddeden aklı evveller, Resulullah ile sahabe arasında cereyan etmiş vahiy mi senin görüşün mü, sorusuna cankurtaran simidi gibi sarılırlar.

eşdeştirmektedirler. Uydurulan din diye, Kur'an'dan ve sünnetten istinbat edilen hükümleri uydurulan kategorisine koymak suretiyle sıfırlamaktadırlar. Bugün yaşanan toplumun uygulamadaki hukuksal yasaları ciltlerle kitaba baliğ olacak kadar çoktur. Eğer Allah her konuda hüküm koysaydı Kur'an'ın ciltlerle kitap olması gerekirdi. Öyleyse kerameti kendinden menkul bu yeni resullerin reddedilmesi vaciptir. Yaptıkları işler itibarıyla iyi niyet taşımamaktadırlar.

Nebi resul ayrımının hem uygulamada hem de teolojik olarak imkansızlığının şahidi tarih ve yaşanmış hakikatlerdir. Israrla nebi resul ayrımı yapan insanların hayatlarına baktığımızda İslam'la bağlantılarının uydurulmuş bir anlayış olduğunu görürsünüz. İçinde yaşadıkları dünyanın kendilerine dayattığı hayatın Kur'an'la çelişen kısımlarını resulün hayatını yok sayarak izaha çalışmaktadırlar. Onlara göre Kur'an'da baş örtüsü yoktur. Sakal sarık vs gibi uygulamalar Arap adetidir. Çünkü daha yüz sene öncesinde kılık kıyafet kanunu çıkarılıncaya kadar olan uygulamalar uydurulmuş dinin örnekleridir. Zira bugünkü yaşadıklarına uymamaktadır. Kurandaki baş örtüsünü doğru anlamak için elinize sözlüğü alıp bakmalısınız. Orada ne diyor, baş örtülerinizi boyunlarınızın üzerine koyunuz. Hal böyle olunca baş örtüsünün saçları örtmesine gerek yoktur. Konunun Resulullah dönemindeki uygulamalarını anlatan

rivayetler uydurmazdır. Eğer bir hadis varsa o da kurandır. Aradaki on üç asırlık uygulama uydurulmuş dindir. O zaman baş örtüsü uydurulmuş dinin uygulamasıdır. Gerek yoktur.

Nebi resul ayrımının gerekliliği, Kur'an üzerine söz söyleyebilmenin anahtarı anlayıştır. Rivayetleri uyduruk diye reddeden aklı evveller, Resulullah ile sahabe arasında cereyan etmiş vahiy mi senin görüşün mü sorusuna cankurtaran simidi gibi sarılırlar. Hani rivayetler uyduruktu? İşine gelene sımsıkı sarıl, sosyal hayatta uyguladığın zamanda sıkıntıya düşeceğin ya da işine gelmeyen konularda rivayetler uyduruk yalanına sarıl.

Rivayetlerin uyduruk olanı ile olmayanı geçmişte birbirinden ayrılmış, hangi hadisi kim rivayet etmiş, adam nasıl biri, hepsi tek tek çalışılmış konulardır. Halkın cahilliğini kendilerine basamak yaparak spot cümlelerle insanları dinden uzaklaştırmanın adı, nebi resul ayrımıdır. Konu teknik bir konu olarak incelenmek yerine dini fırka, fırka bölme amaçlıdır. Bu çalışmaları önemseyenlerin çağdaş şirk ve küfür konusunda söyledikleri bir sözleri yoktur. Hatta kurcaladığınız zaman onları benimsemiş olduklarını görürsünüz.

Peygamberlerin Tükenmez Hazinelerine İhtiyacımız Var

İnsanoğlu biraz gezip dolaştığı zaman etrafında ne tür hazineler olduğunu daha yakından tanıma imkanı buluyor. Geçtiğimiz yıllarda Suudi Arabistan'da görev yaparken, Arabistan, Ürdün ve Filistin topraklarında bazı geziler yapma imkanı bulmuştum. Hemen hemen tüm Mezopotamya toprakları, üzerinde peygamberlerin izlerini taşıyan, sınırsız bir zenginliği üzerinde barındıran eşsiz topraklar. Her metrekaresinde farklı farklı tarihi zenginliği bulunduran, özellikle Peygamberlerin izlerinin oldukça bol olduğu bu topraklarda yaşadığımız için ve Allah'ın bize böylesine anlamlı ve değerli olan güzellikleri bahsettiği için Müslümanlar olarak ne kadar şükretsek azdır.

Bu yönden baktığımızda nasıl tüm dünyanın gözünü diktiği ve sorunları bitmeyen bir coğrafyada olsak da aynı zamanda bir başka açıdan düşündüğümüzde gerçekten büyük hazineler üzerinde oturduğumuzu da unutmamalıyız. Fakat bu hazinelerden en az yararlanan en az buraları gezebilen insanlar da maalesef Müslümanlar. Müslümanlar Peygamberlerin bıraktığı izlerin bulunduğu bu eserlerden, bu yapılardan kısaca buraları oluşturan hemen hemen herşeyden habersiz. Bu toprakları gezerken bir hayalim vardı. Bu hayal belki de Cennet Mekan II. Abdulhamit Han'ın hayaliydi. İstanbul'dan Mekke Medine'ye kadar uzanan bir demir yolu projesi. Aylar süren karayolu yerine tren yolunun hız imkanından yararlanmak ve böylece Müslümanların daha kısa sürede kutsal topraklara ulaşmasını sağlamak. Bu rüyayı büyük bir özveri ile gerçekleştirdi ancak bu topraklara gözlerini diken emperyalist-

ler ve onların gönüllü uşakları bu gerçekleşen rüya projeyi uzun süre yaşatmadılar. II. Abdulhamit Han'ın belki de tahttan indirilmesine sebep olan en önemli şey, Hamidiye Hicaz Demiryolunun birkaç yıl gibi kısa bir sürede, tüm dünya Müslümanlarının biraraya gelerek, büyük özveri göstererek yaptığı yardımlar ve katkılarla hayata geçmesiydi.

Şu anda Anadolu topraklarından çıkan bir insan maalesef karayolu ile Mekke ve Medine'ye ulaşamıyor. Niye arada başka bir ülkemi var. Hayır ama İslam dünyasını öyle bir böldüler ki, insanlar gidecekleri yere karayolu ile maalesef güvenlik endişesi ile ulaşamıyor. Dolayısıyla bu zengin ve Peygamberlerin hatıraları ile dolu toprakları daha yakından görme ve peygamberlerin izlerini takip etme imkanından mahrum kalıyorlar. Bu o kadar önemli ki bu gezilerim sırasında birçok peygamberin sembolik de olsa makamlarının bulunduğu yerleri ziyaret etme imkanı buldum. Onların yaşadığı yerleri kavimlerine Tevhidi tebliğ ettikleri bu topraklar birer Peygamber kokulu topraklar. Mekanların ne

önemi var diyebilirsiniz ancak buraları ziyaret eden insanların kafalarında birer Şuayip, birer Musa, birer Nuh, birer Yuşa'nın canlandığını ve kendilerini peygamberlerle özdeşleştirdiklerini bir düşünelim. Bu Peygamberlerin isimlerinin bile hatırlanması büyük önem taşıyor. Çünkü bu makamların sembolik bir değeri olsa da insanlara bu müstesna peygamberlerin yaptıkları Tevhid mücadelesi ve insanoğlunu doğru yola çağırarak için verdikleri azimli gayretleri konusunda tefekkür etmeye yönelttiğini unutmamak gerekiyor. Maalesef peygamber merkezli bir tarih eğitiminden geçmiyoruz. Bizlerin ve çocuklarımızın aldığı tarih eğitimi emperyalistlerin bizlere sunduğu materyalist, seküler, pozitivist ve laik anlayışa dayanan tarih anlayışını öğretmekten öteye gitmiyor. Bu yüzden de okullarımızda da, eğitim kurumlarımızda da, tarihe yön veren Peygamberlerin izlerini görmek hatta isimlerini bile duyurmak, onlardan bahsedildiğini düşünmek mümkün değil. Çok büyük bir eksiklik bu ve bu eksiklik bu tarihi mekanların ziyaret edilmesi ile bir nebze olsun giderilebilir. O da

tabii herkes için söz konusu olamıyor maalesef. Ülkemizde Urfa şehrimizde bulunan “Balıklı Gölü” kaç kişi acaba Hz. İbrahim’in hatırası olarak ziyaret edebilmiştir.

Evet hazineler üzerinde oturuyoruz. Buradaki hazineden kastım maddi hazineler değil. Altında yatan manevi hazineler. Bu toprakların altı maddi zenginliklerle de dolu ama 100 yıldır İslam dünyası bu zenginliklerin hangisinden yeterince yararlandı ki. Hangi Müslümana bir yarar getirdi bu zenginlik. Hiçbir katkı hiçbir fayda getirmedi. Aksine bu topraklara kan ve gözyaşından başka bir şey getirmedi bu yüzden bizler bu bir gün gelecek bitip tükenecek hazineler yerine Peygamberlerin bıraktığı bu büyük hazinenin peşinde olmalıyız. Peygamberler bu topraklarda fitnenin, fesadın, kanın, gözyaşının ve en önemlisi de zulmün ortadan kalkıp adaletin tesis edilmesi için uğraştılar. Daha 100 yıl önce bu topraklarda oynanan oyunlar, isim ve kılık değiştirerek aynen devam ediyor. Yüz yıllar boyu Mezopotamya topraklarını vahşi hayvan sürüleri gibi işgal edip yerle bir eden Haçlı sürüleri, bugün benzer manzaraları Yahudi kılığına girerek yapıyorlar. Tarih boyu kendi aralarındaki amansız düşmanlığı bugün Yahudi ve Hristiyan bir araya gelerek Müslümanlara karşı sürdürüyorlar. 70 yıldır ve özellikle de son 1 yıldır Gazze’de ve Filistin’de yaşanan soykırım bunun en açık göstergesidir.

Asırlar boyu bu bölgeyi barış içinde yöneten Müslüman hakimiyetinin sona ermesinden sonra, bu bölgenin adını bile kendilerine göre verdiler. Ortadoğu ismini kendilerine göre batı ve doğunun ortasında kabul edip bu ismi verdiler. Sadece kavramları ve isimleri bile kendilerinin belirlediğini göstermek için. Gerçekle hiçbir alakası olmayan bir isim ama ben yaptım oldu kabul edildi. Bugün bizde maalesef bu tabiri kullanmak zorunda kalıyoruz. Tüm eksiklerine ve yanlışlarına rağmen 100 yıl önce bu coğrafyada bir Osmanlı vardı ve emperyalist ve sömürgeci

politikalara karşı koymaya çabalıyordu. Hilafet makamı ayakta idi ve en küçük bir çağrısında İslam dünyasını bir araya getirme potansiyeline her zaman sahipti. Önce Osmanlıyı tamamen tarih sahnesinden çıkardılar sonra da hilafet makamını katekulle işlerle ortadan kaldırdılar.

Bugün İslam dünyası denen bir yapıdan aslında söz etmek mümkün değildir. Gerçekleştirdikleri tek bir etkili eylemin olduğunu söylemek mümkün değildir. Ne İslam İşbirliği Teşkilatı, ne Arap Birliği, ne de Müslümanların oluşturduğu herhangi bir birliğin hiçbir hükmü yok çünkü harekete geçip, yaptırım uygulayacak iradesi yok. Bu da kendi tarihinden, medeniyetinden habersiz olduklarını gösteriyor. Oturdıkları topraklar, peygamberin gelip geçtiği topraklar. Aslında peygamberlerin mirasçısı olması gereken İslam Ümmeti olması gerekirken bugün maalesef böyle bir ümmetten söz etmek mümkün değildir. Dünyanın belki de dünya tarihi boyunca en çok peygamberi bir anlayışa ihtiyaç duyduğu bir dönemde maalesef adı Müslüman olan bizler maalesef bu görevimizi layıkıyla yerine getiremiyoruz. Bu görevi Gazze’nin çocukları bizden daha muhteşem bir şekilde yerine getiriyorlar. Daha yaşlarını ulaşmadan şehit edilen masum yavru-lar, dünyaya kendi cüsselerinden çok daha büyük mesajlar veriyorlar. Özgür Gazze, topraklarında onlarca Peygamberin yattığı Gazze, dünyanın başta İslam dünyası olmak üzere tüm milletlerine, kendilerine prangalar vuran efendilerinden kurtulma çağrısı yapıyor. Bu çağrının yankı bulup bulmayacağını hep birlikte yaşayıp göreceğiz. Aslında bu çağrının yanıt bulması hayati bir öneme de sahip. Eğer bu insanlık çağrısı karşılık bulmazsa, bu aslında insanlığın da, yeryüzünün de sonu anlamına gelecek bunu da unutmamak gerekiyor. Bu çağrıyı da yapabilecek tek bir topluluk olabilir diye düşünüyorum. O da son peygamber “Hatemü’l Enbiya”, Peygamber Efendimiz (sav)’in ümmetidir.

Son yüzyıla kadar bunu Müslümanlar hatalarına ve yanlışlarına rağmen yaptılar. 1400 yıllık İslam tarihinin 1300 yılında Müslümanlar dünyanın farklı bölgelerine hükmettiler ve hiçbir zaman belli zamanlarda yaşanan savaşlar dışında son yüzyılda yaşanan sivil katliamları gibi katliamlar asla yaşanmadı. Müslümanları cihad ruhuyla, savaşçılıkla eleştirenler, 100 yılda dünyanın anasını ağlattılar. İddialı söylüyorum dünya tarihi son yüzyılda yaşadığı soykırımların bir benzerini tarihte hiç yaşamadı. Ve hala daha yaşamaya devam ediyor. Bu soykırımlardan nasibini alan da sadece Müslümanlar olmadı, zalim batılı güçler kendilerinden güçsüz gördükleri her toplumu acımasızca yok ettiler ve etmeye devam ediyorlar. Bu yüzden İslam Ümmetinin, Peygamber Efendimizin ashabına aşladığı cihad ruhunu yeniden kuşanması gerekiyor. Dünyanın kurtuluşu bu cihad ruhundan geçiyor. Çünkü dünyanın bugün ki zalimleri güçten başka hiçbir şeyden anlamıyorlar. Öyle cicili biçili barış mesajları ile bu işlerin olmayacağı ve barışın gelmeyeceği artık açıkça ortaya çıkmıştır. Barışın yolu istesek de istemesek de güçten ve cihaddan geçiyor.

Bugün maalesef başta İslam dünyası olmak üzere bütün insanlık ulusal sınırlar içerisine hapsedilmiş esir insanlardan oluşuyor. Müslümanlar özgürce bir yerden bir yere gidebilme imkanına sahip değiller. 100 yıl önce çizilen sınırlar artık Müslümanlar için birer prangaya dönüşmüş durumda. Bu sınırları aşan Peygamberi fikirlere ihtiyacımız var. Peygamberlerin evrensel mesajlarının rahatça insanlara ulaştırılabildiği, insanların birbirinden korkmadığı, çekinmediği bir düzene ihtiyaç var. Sadece bölgemiz değil tüm dünyanın böyle bir anlayışa ihtiyacı var. Yani kısacası yeniden bir peygamber gelmeyecek ama Müslümanların bu görevi yeniden üstlenmesini tüm dünya, tüm insanlık büyük bir sabırsızlıkla bekliyor. Vesselam...

İnsanın Tarihte Tekâmülü ve Peygamberliğin Sona Ermesi

“Bu ırmağın suyu değişerek birkaç şekle girdi.
Ay ve yıldızın sudaki yansımaları ise daima sabit kaldı.”

Hiçbir yaratılmış varlık/ mevcut bu dünyada sabit ve aynı hal üzere değildir, daima hareket halindedir ve amacına doğru yola koyulup gider. Hareket adeta onunla özdeşir desek yeridir. Molla Sadra'nın “Cevherde Hareket” teorisine bakılırsa bırakın *arazları*, *cevher* dahi hareket halindedir. Kuran-ı Kerim'de Taha suresi-50'de Hz. Musa, Firavuna karşı şöyle hitap eder: “*Bizim rabbimiz her şeye yaratılışını veren ve sonra da (yaratılışa uygun) yol gösterendir.*” Bir anlamda mevcudat içindeki gizli bir güçle kendilerine verilen amaçlarına doğru seyir halindedir.

Bu amaçlı hareket halini “tekâmül” olarak isimlendirecek olursak; insan ve oluşturduğu toplumlarında tekâmül halinde olduğunu söyleyebiliriz. Allah, Kalem suresinde *insana kalemi nasıl kullanacağını öğretmiş*, ona tarihi ve sosyal tekâmül alanında ilerleme gücü ve yeteneği bahşetmiştir. Nasıl ki, insanın kendisi bebeklik, çocukluk ve yetişkinlik halinden geçerek olgunluğa doğru tekâmül etmekte ve baştan beri aynı fert olduğu halde sorumlulukları ve kabiliyetleri değişebilmektedir, aynı şekilde tarihi süreç içinde insanların oluşturdukları topluluklar da en basitinden, en karmaşığına doğru çeşitli aşamalar geçirmişlerdir. Her bir aşamada bu toplulukların dünya üzerindeki etkileri ve etki kapsamı aşama aşama değişmiştir. Bu değişimin yönünün her zaman menfi olduğunu da söyleyemeyiz. Tekâmül de bir yücelme anlamı vardır. Tekâmül yukarı doğru bir harekettir. Ama ilerleme ise daima yatay düzlemde cereyan eder. Mesela insan aletler yapımında ilerleme kaydetmiştir, ilerlemenin ölçüsü, huzur ve mutluluksa yaşadığımız dünyaya baktığımızda ilerlemeden söz etmek pek mümkün görünmemektedir.

Batı merkezli moderniteyle birlikte Allah/Nebi merkezli tarih tasavvurunun yerine insan merkezli bir tarih tasavvuru yerleştirilmiş, vahyin ve metafizik bilginin yerine

bilimin konulması, ahiret hayatının inkâr edildiği bir anlayış tesis edilmiştir. İlerlemeci ve tek boyutlu tarih anlayışıyla insan yegâne fail, dünya hayatı tek zaman ve zemin olmuştur. Bu ilerlemeci tarih anlayışıyla, peygamberlik bilgisi modern zaman şartlarına göre geride kalmış (!), dolayısıyla değersiz görülmüştür.

Tevhidi Düşünce açısından insanın serencamı dünyada başlayıp bitmez. Dünya hayatı ikinci merhalelidir. Birinci merhale yani başlangıç, *fitrat* üzere yaratılan insana Yaraticısı tarafından *Gayb Alemi'nde* bütün isimlerin *öğretilmesidir*. “*Sen hanîf* (Allah'ı birleyen) olarak yüzünü dine yani Allah'ın insanları üzerinde yarattığı *fitrata cevîr! Allah'ın yaratmasında değişme yoktur. İşte doğru din budur fakat insanların çoğu (bu gerçeği) bilmezler.*” (Rum 30). Yani din ne korkunun, ne cehalet ve bilgisizliğin ne de sömürünün aparatı olarak ortaya çıkmıştır. Din fitridir.

İnsanın yeryüzünü *imar etme* ve *halife* olma süreci, *Elest Bezmi'nde* Şahitlik ve Emanet misaklarıyla/teklifleriyle başlar. “*Hani Rabbin meleklerle “Ben yeryüzünde bir halife görevlendireceğim” demişti.*”

İnsanın bu misaklardan sonra ikinci merhale olan dünya hayatının gidişatı verilen bu ahitlerle anlam kazanmıştır. Yani insan amaç ve sorumluluk sahibidir. İşte burada peygamberlik müessesesi devreye girmektedir.

Hız. Ali peygamberlerin görevini şöyle tarif eder: “Hilkat eliyle beşer zihnine yerleştirilmiş bulunan ve verdikleri söze, yani ayetlerine bağlılıklarını istemek için Allah peygamberleri birbiri arkasından gönderdi. Verilen bu söz bu ahitleşme dil ile yapılmadı. Kağıt üzerine yazılmadı. Ancak gönüllerdeki sayfada olan ahitleşmeyi hatırlatmak için peygamberleri gönderdi. O, ayetlerine vefa içinde olmalarını sağlamak için peygamberler gönderdi.” Yani peygamberlerin temel görevi; *Gayb* 'da verilen ahitleri insanoğlu unuttursa Allah'ın lütfu/ merhametinin

tecellisi olarak ona hatırlatmak. İnsan kelimesinin anlam köklerinden birinin de *nisyan/ unutan* olması, peygamberlerin hatırlatıcı olmasını da izah etmektedir.

Kuranı Kerim, insanlığın küllî tarihini peygamberler üzerinden anlatır. Toplumların tekâmülü fikri üzerinden İbni Haldun'a göre toplumların oluşum ve gelişim dönemleriyle gönderilen vahiy ve peygamber arasında önemli bir bağ/ ilişki vardır. Diğer bir deyişle insanın ve toplumun zaman içinde tekâmülüyle, göçebelikten yerleşik topluma doğru gerçekleşen değişimle birlikte peygamberle gelen vahyin içeriği de farklılaşmaktadır. (Bu farklılık dinin sabitelerinde değil, zamana ve ortama göre değişkenlik arz edebilecek yönünde gerçekleşir.) İnsanlık tarihini peygamberler üzerinden üç döneme ayırabiliriz. İlk dönemde, peygamberler insanlığın kabile ve kavimden oluşan toplum yapısına uygun temel mesajlarla gelmiştir. Bu dönemin Hz. İbrahim'e kadar devam ettiğini söyleyebiliriz.

Hız. İbrahim'den sonra toplum yapılarında çeşitli faktörlerden dolayı daha büyük ve karmaşık toplumsal yapılar ortaya çıkmıştır. Hucurat-13 üzerinden okuyacak olursak, (*Ey insanlar, biz sizi birbirinizle tanışmanız için kavimlere ve kabilelere ayırdık.*) insanların, kabilelerin birbiriyle *tanışıklığı* / iletişimi artmıştır ve daha önce olmayan ve çözülmesi gereken yeni durumlar meydana gelmiştir.

Allah insanlardan aldığı misakların haricinde peygamberlerden de ayrıca misak almıştır: “*Hani Allah peygamberlerden “Ben size Kitap ve hikmet (doğru hüküm verme yeteneği) verdikten sonra beraberinizdekileri onaylayan bir elçi geldiğinde ona mutlaka inanacak ve yardım edeceksiniz.*” diye söz almıştı. “Bunu kabul ettiniz mi? Bu ağır sözümü üstlendiniz mi?” dediğinde, “Kabul ettik.” demişlerdi. (Bunun üzerine Allah) “(Birbirinize) şahit olun! Ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim.” demişti.” (Ali İmran 81).

Kuranı Kerim, peygamberlerin tarihi süreçte kavimlerine gönderildiğini, ilk peygamberlerin sonradan gelecek olanların

bir habercisi olduğunu ve sonraki peygamberlerin önceki peygamberlerin bir tasdikçisi ve doğrulayıcısı olduğunu açıklayarak birbirlerini müjdeleyen ve teyit eden peygamberlerden söz eder.

Son dönem ise Hatemül Enbiya Hz. Muhammed'in getirdiği küllî mesajla başlamıştır ve bu son dönemde, daha önceki dönemlerdeki toplumlarda olmayan değişim ve etkileşim gerçekleşmiş/ gerçekleşmektedir. Bu dönem *Ahir Zaman*-dır.

Kuranı Kerim'e göre Allah'ın indinde Hz. Âdem'den Son Peygambere kadar tek bir din vardır. (*ed-Din*). Peygamberlerin getirdikleri arasında farklar gözükiyorsa bu asli meselelerde değil, davet edilen insanların, çevrenin, zamanın şartlarına ve tedavüldeki sorunlara göre birtakım ayrıntıdaki meselelerde meydana gelmiştir. Kuranı Kerim, hak din anlamıyla *din* kelimesini asla çoğul şekilde kullanmamıştır. Hattı zatında şeriat da birden fazla değildir. Bu farklılıklar olsa olsa bir okuldaki alt ve üst sınıflar arasındaki farklılıklar gibidir.

Peki, ama peygamberlik niçin sona ermiştir?

"Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değil fakat Allah'ın resülü ve peygamberlerin sonuncusudur." (Ahzab-40)

Bu soruyu yukarıda verdiğimiz Ali İmran 81 üzerinden yine Hz. Ali'den nakledecek olursak: "Allah peygamberlerinden bu peygamber (Hz. Muhammed) üzerine söz almıştır. Yani geçmişteki şeriatla, peygamberlikle bu son peygamber ve son şeriat için birer hazırlık ve mukaddime idiler. Önceki peygamberlerden her biri hem insanları Allah'a imana davet etmekle hem de insanları peygamberliğin sona ereceğini iman etmeye davet etmekle görevlendirilmişti."

Din (İslam) tarih boyunca farklı peygamberler aracılığıyla toplumun kapasitesi ve ihtiyacına göre derece derece sunulmuştur. Tam anlamıyla, İslam Hz. Muhammed'le tamamlanmış ve kemale ermiştir. *"Rabbinin kelimesi doğruluk ve adalet üzerine tamamlandı. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O semi ve alimdir."* (Enam 115)

Bu hususta, İbni Arabi, *"Ben gizli bir hazine idim; bilinmek istedim, mahlûkatı yarattım."* rivayeti üzerinden, kâmil manada Allah'ın bilinmesinin Hz. Peygamber ve onun ümmetine doğru ilerleyen tarihi akış/ tekâmül ile gerçekleşeceği fikrindedir. "Bu amaç/ tekâmül

insanlık bakımından kemale doğru bir ilerleyiş iken Tanrı bakımından *ilahi isimlerinin* dereceli bir şekilde ortaya çıkmasıdır."

İbni Arabi'ye göre; "Ümmetin istidadı peygamberin istidadı, onların bilgisi, peygamberin bilgisi haline gelir ve nebiler arasındaki derecelenme aynı zamanda ümmet arasındaki derecelenme olacaktır."

"Ve böylece biz sizi vasat bir ümmet kıldık". (Bakara-143) Hz. Peygamber'in ümmeti kâmil ve orta yolda olan bir ümmet, dünyada ondan daha yücesinin bulunmayacağı bir ümmettir.

Son vahiy (Kuranı Kerim), kendine emanet edilen vahyi koruyabilecek olgunluğa eriştiği için Allah bu ümmet aracılığıyla Kuranı Kerim'i korumuştur. *"Bu zikir yani Kuran'ı biz indirdik ve onu koruyacak olan da biziz."* (Hicr - 9)

Hatemiyyet hususuna Mu-tahhari şöyle değinir: "Geçmiş peygamberlerin yaşadıkları dönem henüz insanlığın şeriatı insanlara ulaştırabilecek bir yetkinliğe sahip olmadıkları bir dönemdi. Yani birkaç bin sene öncesinin insanları henüz içtihat yapacak, araştırmalar yapacak, oturup din üzerine oturumlar düzenleyecek, dinin takipçisi olacak insanları aralarından çıkarabilecek bir seviyeye ulaşamadıkları için onlara gelecek şeriatın genel esaslarının vahiy yoluyla ulaştırılması, tebliğ kurumunun yine vahiy (peygamber) yoluyla idare edilmesi gerekiyordu. Dolayısıyla, peygamberin vefatıyla din yine bozulmaya başlıyordu. İlmi birikim o dönemlerde henüz bu işlerin üstesinden gelecek bir olgunluğa ulaşmamıştı.

Ancak Hz. Muhammed'le birlikte, insana" *Kalemle yazmayı öğretti, insana bilmediğini öğretti.*" (Alak 4-5) ayetinin de işaret ettiği gibi beşer tarihi süreçleri kaydedebilecek ve böylece geçmişlerin tarihleri hakkındaki bilgilere sahip olabilecek, ilahi kitabını daha sonrakilere kaynaklık etmesi için en azından koruyabilecek, dini hususlarda fıkıh yapabilecek bir seviyeye geldiği için artık yeni bir peygambere ihtiyaç kalmamıştır. Hz. Muhammed'den sonra artık peygamberlerin gelmeyeceği gerçeği beşeri tekâmülün bir ifadesidir. Hz. Peygamberden sonra ilmin, âlimin, fıkıhın, fakihin, filozofun işlevi peygamberin şeriatının insanlara tebliğ edilmesidir. Bildiğiniz gibi geçmişte kitap getiren peygamberlerin getirdikleri vahiy/ kitaplar bir süre sonra ortadan kayboluyorlar. Beşeriyet yeterli olgunluğa erişemediği için kendi kitaplarını da koruyamıyor-

lardı. Tevrat ve İncil nüshalarının başına gelenler ortada."

Peygamber sonrası dinin yetkinliğiyle ilgili şöyle bir örnek verebiliriz: İslam sadece Lat, Menat ve Uzza putlarıyla mücadele etmeyi telkin etmiş, peygamber sadece bunları yok etmek için gelmiş, tüm hedefler bununla sınırlandırılmış olsaydı, Mekke'nin fethine müteakip dinin işlevinin kalmaması gerekirdi. Oysa İslam, Müslümanlara yaşadığı zamanın şuurunu verir ve ondan zamanının cahiliyesi ve putlarıyla mücadele etmesini ister.

Hatemül Enbiya (Son Peygamber) tüm kemal merhalelerine ulaşmış olan, kendisi ve görevi açısından önünde ulaşılması gereken bir derece olmayan kimsedir. Burada vurgulanmak istenen şey sadece peygamberden sonra bir peygamberin gelmeyeceği hususu olmayıp, aynı zamanda şeriat sahibi bir peygamberin gelmesinin mümkün olmadığıdır. Dine olan ihtiyaç ebedidir. İnsanlığın maddi medeniyet alanında son derece ilerlediği günümüzde dine olan ihtiyaç daha da artmıştır.

Hz. Muhammed'le birlikte din kemale ermiş ve tamamlanmıştır. Dolayısıyla peygamberlik sona ermiştir. *"Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinize olan nimetimi tamamladım. Sizin için din olarak İslam'ı uygun gördüm"* (Maide-3)

"Âlimler peygamberlerin varisleridir." ve "Ümmetimin âlimleri Beni İsrail'in peygamberleri gibidir." hadisleri, âlimlerin dindeki önemini ifade eder. Âlimler teferruata ait meseleleri küllî meseleler üzerine tatbik etmek, yani ayrıntıdaki asıla tatbik etmekle görevlidir ki bunun diğer bir adı da *icthattır*.

Netice olarak, fikri olgunluk bakımından içtihat ışığında vahyin tamamını tefsir, tevil ve tabir edip açıklayabilmek, çeşitli zaman ve farklı bir mekân şartlarında her konuyu asıl bağlandığı yere indirebilme derecesine ulaşılmıştır. Bu önemli görevi de ümmetin âlimleri gerçekleştirir. Bu açıklananlar vahiy yoluyla gelen tebliğlere ve ilahi bilgilere insanın duyduğu ihtiyacın ortadan kalkması ya da fikri olgunluğun etkisiyle insan bu bilgilere ihtiyaç duymaz hale gelince nöbet sona erdi anlamında değildir. İlahi bilgilere ve dine duyulan ihtiyaç değil, peygamberlerin yenilenmesine ve yeni bir vahiye duyulan ihtiyaç ortadan kalkmıştır.

Rahmet ve Savaş Peygamberi

Elçilerin tamamı ortak adı "İslam" olan Allah'ın dinine, sıratı müstakime, fitratın özüne çağrıda bulunmuş, bu görevi ifa ederken hiçbir dünyevi menfaat sağlayacak ve toplumlarına yük olacak bir beklenti içerisinde olmamıştır.

Nebi/Resul, Allah'ın mesajlarını insanlara ulaştırmak, tefsir etmek, uygulanabilirliğinin en güzel örnekliklerini hayatına ve hayata hakim kılmak için insanlar arasından seçilmiş elçidir. Kendisine hukukun, hadlerin, sınırların, helal ve haramların, farizaların, ibadetlerin, ahlakın, münasebetlerin, iyiliğin ve kötülüğün açıklandığı bir "Kitap/Ayetler" in verildiği ve bunların neden/niçin/nasıl/ ne zaman ve kimin için yapılması gerekliliğinin en güzel şekliyle, anlaşılabilir bir dille anlatımını sağlayan "Hikmet" in verildiği bir elçi. Mutlak hakikat olan; Allah'ın bu kainatın/mevcudatın eşsiz, benzersiz, bir ve tek İlah'ı, Rabbi olduğuna tanıklık eden bir "Şahit", İlahi hakikatleri gönderildiği toplumlara en güzel şekliyle ulaştırma ve Rabbinin yoluna hikmetle çağırma görevini üstlenmiş bir "Davetçi", Kulluk bilincini en güzel şekliyle idrak etmiş muvahhid müminler için bir "Müjdecî", Ahlakıyla, üslubuyla, duruşuyla, tavrıyla ışık/nur saçan bir "Kandil", kafır/müşrik/münafık/fasık ve zalimler için kaçınılmaz bir azabı haber veren bir "Uyarıcı", yeryüzünde fitne kalmayıp "Din" yalnızca Allah'ın oluncaya kadar savaşmakla emrolunmuş bir "Savaşçı", dosdoğru olmakla emrolunmuş ve bunun gereğini en güzel şekliyle her daim ortaya koymuş bir "Lider/Önder/Rehber".

Allah rahmetinin, merhame-

tinin, şefkatinin bir gereği olarak kulluktan, hak ve hukuktan, adaletten, merhametten, müstakim bir sıratı ve insanlıktan çıkışın kitleleşmeye yüz tuttuğu toplumlara yeniden öze/fitrata dönüşü sağlayacak hakikatlerle donatılmış, kendi aralarında bir ömür sürmüş ve hiçbir şekilde bu çirkeflere bulaşmayarak temiz kalmış ahlak sahibi elçiler göndermiştir. Elçilerin tamamı ortak adı "İslam" olan Allah'ın dinine, sıratı

müstakime, fitratın özüne çağrıda bulunmuş, bu görevi ifa ederken hiçbir dünyevi menfaat sağlayacak ve toplumlarına yük olacak bir beklenti içerisinde olmamıştır.

Tüm Mekke tarafından "Emin" kılınan Muhammed (as) Risalet ve Nübüvvet zincirinin son halkasını oluşturacak şekilde görevlendirildiğinde bu müessese kıyamete kadar Rabbimiz tarafından bir daha açılmayacak şekilde mühürlenerek

kapatılıyordu. Son defa bu görevin kendisine tevdi edildiği yetim ve öksüz Muhammed

(as) bu kutlu vazifeyle görevlendirildiğinde "beklenen" biri değildi.

Bir elçinin geleceği ve O'nunla şeref bulup güç devşireceklerine inanan ve bunun bekleyişi içerisinde olan o dünyanın hiçte yabana atılmayacak kadar ciddi bir nüfusu, oranı vardı. Özellikle

"kitap ehli" olup risalet ve vahiy kültürüne sahip olanlar, vasıflarını, hasletlerini, ahlakını, duruşunu, geçmişini adeta "öz çocuklarını" tanıdıkları gibi bildikleri/bilecekleri bir elçiye büyük bir umut ve heyecanla bekliyorlardı. Onlar aynı zamanda bu kişinin kendi ırklarından, soylarından, kavimlerinden biri olacağına da en ufak bir şek ve şüphe duymaksızın inanıyorlardı. Ama öyle olmadı. Tüm hayaller, hülyalar, beklentiler yıkıldı. Allah seçimini Arabistan yarımadasından, İbrahim'in (as) Hacer'den olma oğlu İsmail (as) soyundan, İbrahim (as) ve oğlu İsmail (as) ile birlikte yeryüzünde ilk imar ettikleri mâbed olan

Kabe'nin de içinde bulunduğu ekin bitmez bir vadiden, müesses bir devlet yapısından ziyade, kabileciliğin egemen olduğu, vahiy geleneğinin belki kırıntıları denecek kadar çok az bir kültürün var olduğu, putperestliğin, zulmün, ahlaksızlığın zirve yaptığı bir site şehir devleti olan Mekke'den yapılmıştı.

Sentezlenmiş, ruhundan koparılmış bir din anlayışının egemen olduğu zihinlerde ki peygamber tasavvuru ise tarihin bir döneminde yaşamış, kendisine verilen mesajları adeta bir "postacı" gibi yaşadığı topluma tebliğ etmiş, son derece sempatik, hümanist, hayvansever, uzlaşmacı, maslahatçı bir prototip olarak şekillendiği görülmektedir. Bu mahfillerde, O'nun Allah'ın dini/şeriatının kişilerin ve toplumların hayatına egemen/hakim kılınması için hiçbir sinsi ve tehditkar tekliflere prim vermeyip boyun eğmediği, vahyolunan ayetleri hikmetleriyle birlikte insanlara noksansız tebliğ etme vazifesini en güzel şekliyle yerine getirme gayreti içerisinde olduğu, bu hususta her türlü engellemelere karşı en güzel yöntemlerle mücadele ettiği, baskı/işkencelere maruz kaldığı, taşlandığı, tecrit edildiği, ağır ithamlarla hor/hakir görülmeye çalışıldığı, ama bütün bunlara ve artılarına rağmen emrolunduğu gibi dosdoğru hareket etmekten ve mesajları ulaştırmaktan asla taviz vermediği, yılmadığı, yorulmadığı ve sonuçta bu uğurda "kıtal" dahil her türlü mücadeleden asla kaçınmadığı gibi kişilere yük getirecek yönlerinin konuşulmadığı unutulmamalıdır.

Allah'ın elçisini yaşamın vazgeçilmez en güzel örneği, rol modeli, önderi, rehberi pozisyonundan düşürüp, kandil gibi ritüelleşmiş gün ve gecelerde ismi zikredildiğinde salavatlar eşliğinde bir takım saygı göstergesi ifade eden jest/mimiklerle anma çalışmaları yapmak O'nu pasivize etmek, edilgen bir pozisyona düşürmekten başka bir anlam ifade etmeyeceği de unutulmamalıdır.

Allah'ın resulü hem rahmet

hem de savaş peygamberidir. Tüm peygamberlerin olduğu gibi. Allah'ın elçileri gönderildikleri topluluklara büyük bir şefkat ve merhametle yaklaşarak her birini bir ateş çukurunun kenarında ve o çukura düşmekle karşı karşıyaymış gibi bir telakki ile değerlendirerek elinden tutmaya, kurtarmaya çalışan bir yürek çırpışının, bir gayretin içerisinde oldukları, bu uğurda kendilerini bile heder edecek bir kaygının sahibi oldukları bilinmektedir. Toplumdan kopuk, fildişi kulelerde oturup etrafında onlarca hizmetçisi olan, koruma kalkanlarıyla etrafında etten duvarlar ördüren, kendisine ulaşılması imkansız bir pozisyonunda değil, onlarla iç içe, onlardan biri, kurutulmuş et yiyen, çarşıda pazarda dolaşan, kendi ihtiyaçlarını kendi karşılayan, toplumuna yük olmayan, "ümmetinin efendisi, ümmetine hizmet eden" düsturunu kendine şiar edinmiş, evlenen, eşler ve evlatlar sahibi olan biridir. Haksızlığa, adaletsizliğe, hukuksuzluğa asla boyun eğmeyen, kimliğinden, kişiliğinden, inandığı değerlerden asla ödün vermeyen cesaret sahibidir. Zulüm kimden gelirse gelsin ona karşı çıkan, mazlumun hakkını almak için "erdemliler ittifakı"nın bir neferi olmaktan büyük bir şeref/onur duyan, mazlumun, yetimin, öksüzün, kimsesizin, çaresizin, yolda kalmışın sığınağı olan biridir.

Netice itibarıyla peygamberlerde birer beşerdir ama en şeref-

lileridir. Tıpkı Yakutun da bir taş olmasına rağmen en kıymetlisi/değerlisi olması gibi. O aynı zamanda kendisine Allah tarafından vahiy indirilen bir nebi/resul'dür. Dolayısıyla mutlak ittiba ve itaat edilmek zorunda olan biridir. O yaşarken de vefat ettikten sonra da insanlar için en güzel örnektir. Ne getirmiş ise almak, neyi yasaklamışsa sakınmak bir zorunluluktur. Allah'ı sevdiğini, saydığını iddia eden tüm müminler Allah'ın da kendilerini sevmesini ve günahlarının bağışlanıp ahiret hayatının kazananlarından olmayı arzuluyorlarsa peygambere ittiba etmekten başka şansı yoktur. O'nun ahlakıyla ahlaklanabilmek, O'nun gibi ilkeli ve kararlı olabilmek, O'nun yönetim tarzında vazgeçilmez kıldığı adalet ve hukuk üzere insanları yönetebilmek, O'nun gibi şefkat ve merhamet sahibi olabilmek, O'nun gibi İslam düşmanlarının amansız düşmanı olabilmek, O'nun gibi kadirşinas, ahde vefalı dost canlısı olabilmek, O'nun gibi bir eş, bir baba ve bir evlat olabilmek, O'nun gibi adil hakim/kadı olabilmek, O'nun gibi dürüst bir tüccar olabilmek, özetle "adam gibi adam" olabilmek iman iddiasında bulunan ve Allah'a kul, resulüne ümmet olma çabası ve gayreti içerisinde olan herkesin vazgeçilmezi olmak durumundadır. Aksi ziyan ve hüsrandan başkası olmayacaktır vessalam.

Veda Hutbesinden Günümüze

*On dört asır evvel yine bir böyle geceydi,
Kumdan ayın 14'ü bir öksüz çıkıverdi.*

(Mehmet Akif Ersoy)

İnsanlığı ölüm uykusundan uyandıran seveda, Kur'an ve güzel ahlâk ile ayetlerin can bulduğu Hâtemü'l Enbiya, kalplerin tabibi ve devası Nur'u Ziya, "ümmetim ümmetim" diyen Kân-ı Şefaât, Fahr-i Kâinat, Mefhar-ı Âlem, Mahmut, Muhammed Mustafa (s.a.v)'in dünyaya teşrif ettiği bu mübarek ayda, İslam'ın evrensel değerlerini ve insan haklarını vurgulayan, dinin temel prensiplerini özetleyen ve "Kur'an Arapça nasıl anlayalım" diyenlere de rehberlik eden, O' nun bize son emaneti, her harfinde buram buram 'O' kokan, okuyana; şiir yazdıran, güle gizlenmiş gülüşünle, miske sır olmuş kokunla "gel Yâ Resulallah" dedirten veda hutbesine değinelim mi? . Evet her okuduğumuzda " gel Yâ Resûlullah" diye yalvarıyor ve utangaç ve mahcubiyet içinde çağırıyoruz.

"Bütün mü'minler kardeşirler" buyuruluyor (Hucurat ;10) da ama biz kardeşlik nedir? Aile, komşuluk ne demektir? Bilmiyoruz. Zengin ile fakir, cahil ile âlim, ben ve nefsim vs gibi kabilelere ayrıldık çünkü. Birlikteki rahmetten kaçıp, ayrılıktaki azabı seçtik. Sen "Şeytan insanın kurdudur. Tıpkı sürüden ayrılan koyunu kapan kurt gibi. Sakın gruplara bölünmeyin"(Hâkim, I, 73/59) dedin, biz bölündük, tekiz artık. Kardeş, komşu, yahut sokakta yanımızdan geçen birinin kanı, malı hatta canı bize helâl olmuş, istediğimiz tasarrufta kullanıyoruz.

Kur'an, can ile bezenmiş cümle yaratılmışların yaşam hakkını dokunulmaz kılan ayetler ile bezenip, haksız yere cana kıymayı yasaklarken, biz Allah'ın saygıya layık kıldığı cana ölümü layık gördük. İnsanların, hayvanların, ağaçların, suların hatta gökyüzünde asılı bulutların ve dahi bize hizmet için verilmiş cümle emanetlerin celladıyız. Adalet de bizim zaten, hâkimi, savcısı nefsimiz olan davalarımız var artık.

Kadınlarımız, erkeklerimiz çok eşli, evlerimizin duvarlarını yıktık, edep odalarımız halka açık. İçimizi, dışımızı "kim ne der?" sözüyle süsledik, fâni olan şeyler mukabilinde, bâkî olan şeyleri sattık. Oysaki "Kim ki insanların yanında hoşlanacağı şeylerle süslenir, buna karşılık, Allah'ın hoşlanmayacağı hususlarda O'nunla çelişirse, Allah'a, O'nu kendisine gazaplandırmış olarak kavuşur" buyurmuşsun. Kalplerimiz kör ve sağır, masiva ile kirlendi bizde enaniyet hırkasını giydik. Kazanmaya odaklandığımız tek davamız benlik. Mahremiyet unutuldu, öyle şeffaflaştık ki zinayı da zina yapanı da ayan ettik, nefsimiz kalem oldu, dilimiz mürekkep çeşit çeşit soy ağaçları çizdik kütüklere, insanlar için süslenip, kendimizde olmayan hasletleri var göstermeye çalıştık, sorgu sualden muaf, Rabbimize kavuşacağımızı unuttuk.

Yâ Resulallah. Mü'min elinden ve dilinden emin olunan kimseydi değil mi? Doğru söyleyen dilinden, malını koruyan elinden, imanını, iffetini koruyan canından oluyor. Gonca güller açmadan soluyor, bülbüller ötmeden ölüyor, minicik çocuklar diri diri hayvanlaşmış nefislere kurban gidiyor Ya Resûlullah. Komşumuz, kardeşimiz, can yoldaşımız faiz oldu, kadın kocasına, kocası evladına, komşu komşusuna faiz ile para veriyor. Ayağımızı yerden

kesen araçlarımız faizle, gelinlerimizin duvağı, başımızın üstündeki çatı faizle olur da faiz ayaklarımızın altında olur mu? Gönüllerde taht kurdu artık. Ebu Hureyre (r.a) "Faiz yetmiş çeşit günaha sebeptir. En hafifi kişinin anasıyla zina yapması gibidir." (İbn-i Mâce: 2274) dediğini işitmiş olmamıza rağmen korkmadan faizi taç ettik başımıza. Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır.» (Zâriyat S.58) Ayeti kulağımızdan girmiyor, Rezzak-ı Hüda aklımıza gelmiyor, rızık verende, bulanda, biz olduk Yâ Resûlullah.

Etraflarına Kalp gözü ile bakanlar halk içerisine girdiği zaman, heva peşinde koşan insanların nefislerini ürkütücü hayvanlar suretinde gördükleri için başlarını eğdikçe eğermiş, ahir zamanda kalp gözleri kör olanlar hayvanı insan suretinde görüyor, hayvanlar insanlardan daha insan oldu, "ama O bir peygamber" bahanesine sığınmayalım diye tevazuundan "ben de sizin gibi bir beşerim" dedin, evet Sen bir beşerdin bize ve biz sana yaklaşılabildiğimiz kadar insandık. Ama biz nefsimizin fitnesine kulak verdik, emanetlerine sarılmadık; ne Kur'an kaldı elimizde ne sünnetine saygı ve bağlılık kaldı içimizde. Sırat-ı müstakimden saptık, Tevhid sancağını indirdik. İslâm Âleminin güneşi yurdu-muzu balçıkla sıvadık, kendisine tapınılmasından ümidini kesmiş şeytanın ümidi olduk. İnsanlıktan uzaklaştık Sen' den, Hakk' tan, kendimizden yüz çevirdik. Yunusça dua etsek "Yâ Rab biz bizi bıraksak da Sen bizi bırakma" desek. Veysel Karânî hırkası düşse omzumıza kokun dolsa sinemize. Kapına geldik Yâ Resulallah....

Aşk söyletir, dert inletir, muhabbet kaynayıp taşınca sineye yakar dili, söz gönle gizlenir. Biz aciz gizlenmiş sözü bırakalım yerinde Arif Nihat Asya'nın ile naatı ile anlatalım meramımızı;

Kapına gelenler ya MUHAMMED,- Uzaktan, yakından -Mümin döndüler kapından!...

Konsun yine pervazlara güvercinler

"Hu hu"lara karışsın Aminler..

Mübarek akşamdır;

Gelin ey Fatiha'lar, Yasin'ler!...

Gel, Ey MUHAMMED, bahardır. Dudaklar ardında saklı Aminlerimiz vardır! ..Hacdan döner gibi gel; Mirac'dan iner gibi gel; Bekliyoruz yıllardır!

Not: Resûl-i Ekrem Vedâ haccı (10/632) sırasında Arafat, Mina ve Akabe gibi yerlerde ashaba hitap etmiş ve kısa, veciz bir şekilde tavsiyelerde bulunmuştur. Bu hitabeler, Câhiz'in el-Beyân ve't-tebyîn (II, 31-33) adlı eseri başta olmak üzere bazı tarih kitaplarında derlenerek uzunca bir Vedâ hutbesi metni teşkil edilmiştir. "Hutbetü'l-vedâ" ifadesini ilk defa Câhiz kullanmış, bu ifade daha sonraki müelliflerce de benimsenmiştir.

Resûlullah'ın arefe günü Arafat'ta irat ettiği ilk hutbe Cübeyr b. Mut'im, Câbir b. Abdullah ve Abdullah b. Mes'ûd gibi sahâbiler tarafından nakledilmiştir. Câbir b. Abdullah'ın anlatımına göre Hz. Peygamber Arafat'a gelince Nemire'de kendisi için kurulan çadıra yerleşmiş, güneş batıya doğru kayınca devesiyle vadinin ortasına gelmiş ve deve üzerinde ashaba hitap etmiş, Rebîa b. Ümeyye b. Halef adlı sahâbî de söylediklerini tekrarlamıştır

YÂREN MEKTUPLARI

Yol, Yolcu ve Kılavuzsuz Yolculuk

Yine gönlümde bir yârenlik arzusu nefes almaya başladı ve yine sen geldin aklıma.

Selamların en güzelini ve muhabbetin Allah için olanını bırakıyorum yürek kapına.

Biliyor musun sevgili yarenim; Selam değer vermektir, önemsemektir, özlemektir ve her iki cihan da da huzura vesile olsun diye dua etmektir selam.

Nasılısın görüşemeyeli, sıhhat ve afiyettesin umarım? Umarım her şey gönlünce ve gönlün de onu tasvir ve tezyin, ibdâ ve inşa eden emsalsiz Musavvir'in dileğince dir Yârenim?

İnsan hep aktif bir taşıyıcıdır biliyor musun sevgili yârenim; Çoğu zaman hayrına mıdır, şerrine midir düşünmeden, hep bir şeyler taşır ilişkide olduğu insanların gündemine.

Herkes zihin boğçasında, yürek heybesinde neler biriktirmişse onu döküverir paylaşacak bir dost ya da meclis bulduğunda. Kimi maddi, siyasi, ekonomik, duygusal vb. bağlamda kendi dertlerini boca eder orta yere, kimi başkalarının sırlarını ve özel hayatlarını, kimi iman ve kulluk arayışlarını ile birlikte insanlığın ve ümmetin sancılarını.

Geçenlerde hasbelkader bir meclise düştü yolum sevgili yarenim. Epeyce dinledim. Kur'an-ın İslam'ı gereğince yaşayabilmek için yeterli olduğu yani sünnetin hayattaki yerinin devam edip etmemesi gerektiği tartışılıyor. Yer yer katılımda bulunmak istedim ama "Kur'an yeterlidir. Peygamber (as)'ın vahyi insanlara ulaştırma görevi bittikten sünnet de o dönemde işlevini tamamlamıştır." Diyen kardeşlerimiz o kadar kararlı, cesaretli ve ateşliydiler ki birkaç kelam etmeme bile

fırsat veremediler maalesef sevgili dostum.

Eğer izin vermiş olsalardı "Tabi ki Kur'an mesajı, ilkeleri ve hudutları, gereğince anlaşılabilirdiği takdirde İslam'ı yaşayabilmemiz için yeterlidir." Diyecektim.

Eğer sözüme değer verme nezaketini gösterebilselerdi "Tabi ki; Kur'an-ın Rasul (as) hakkında vermiş olduğu bilgi, uyarı ve emirlere de uymak, o bilgileri akıl ve mantığımıza kılavuz edinerek gereğince davranmak halinde Kur'an yeter Müslüman olmaya." Diyecektim.

Eğer "Bin biliyor olsan da bir bilene danış, dinle" uyarısından birazcık da olsa nasiplenmiş kimselerden olabilseler ve bana da söz hakkı verselerdi, diyecektim ki onlara;

Sevgili kardeşlerim, sizin de bildiğinize inandığım bir kaç ayet-i Kerime'de yüce Rabbimiz özetle; O elçi Allah'a ve ahiret gününe inananlar için bilmediklerimizi düşünüp öğüt almamız için indirilen Allah'ın ayetlerini okuyarak ve yaşayarak hikmetle, güzel bir şekilde öğreten örnek bir mürebbidir. (Ahzâb:21) – (Bakara: 151) – (Nahl:44) buyurur.

Diyecektim ki Onlara; Aramızda çıkan tartışmalı konularda onu hakem yapıp, gönül itminanı içerisinde ona uymamız emredilir Nisa suresi 65. Ayette.

Ve hatta Allah (cc) "Herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz; eğer gerçekten Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız onu Allah'a ve Resûlü'ne götürün..." buyurarak; Vahye ve vahyin anlaşılması ve yaşanması hususunda resule de itaati kendine itaatle birlikte zikretmemiş midir Nisa Suresi 59. Ayette? O halde Kur'an-ı ve dini anlama ve yaşamada o mürebbiyi nasıl saf dışı bırakabiliriz?

Ve onlara diyecektim ki; Allah(cc) "Kim, Peygamber'e itâat ederse Allah'a itâat etmiş olur..." (Nisâ:80).

Peygamber size ne verdiyse onu alın, size neyi yasakladıysa ondan da sakının..." (Haşr:7)

"Allah ve Resûlü, bir işte hükmü verdiği zaman, artık inanmış bir kadın ve erkeğe, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Kim Allah'a ve Resûlü'ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur." (Ahzâb:36). Ayetleri sizin için ne anlam taşıyor sevgili kardeşlerim? Diyecektim ama diyemedim çünkü dinleyecek durumda değildiler.

Kendi bildiklerini üst perdeden ve ısrarla hatta kavga edersine servis etmeyi, muhataplarını akıllarını kullanamamak kinayesi ile baskılamayı o kadar marifet edinmişlerdi ki, onlara; "Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Resûlü'ne çağrıldıkları zaman inananların sözü ancak: "İştittik ve itâat ettik" demeleridir. İşte saadete eren onlardır." (Nûr:51) ayet-i Kerimesini diyemediğim gibi;

"Deki: 'Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın, Allah çok merhametli ve bağışlayıcıdır.' De ki: 'Allah'a ve Peygamber'e itâat edin!' Eğer dönerlerse muhakkak ki Allah, kâfirleri sevmez." (Âl-i İmrân;31-32). Âyetlerini de,

"Biz hiçbir peygamberi, Allah'ın izniyle itâat edilmekten, kendisine uyulmaktan başka bir amaçla göndermedik..." (Nisâ:64) ayetini ve daha niceleriyle birlikte "Kuran bize yeter" demenin Kur'an da ki bu ayetler gereğince aynı zamanda peygambere itaati, Sahih Sünnet-i Seniyye'sine uy-

Hayat kılavuzumuz Kur'an'a bilgi, birikim, tefekkür ve tecrübelerimizle de olsa, nefis, zaaf, dürtü ve vesveselerimizin tuzakları ihtimalleriyle yaklaşmak tehlikeli bir maceradır.

mayı da beraberinde getirdiğini de anlatamadım tabi ki.

Aynı zamanda hadislerin mevzu, zayıf vs. oluşundan endişe ediyorlarsa bunun yolunun sünneti toptan terk etmek olmadığını, araştırarak tabi olmak suretiyle Resulün sünnetine ittiba etmenin, Elçinin kılavuzluğundan mahrum, yalnızca akılla vahyi anlamaya çalışmaktan çok daha mantıklı ve İslami bir duyarlılık olduğunu da hatırlatamadım onlara.

Öyle derin bir tartışma içindeydiler ki, usulca ayağa kalkıp “Haydi bana müsaade, Allah’a emanet olun” dediğimi dahi duymamışlardı...

Kapıdan çıktığımda kafamda nice sorular vardı sevgili yarenim. Düşünüyordum; İnsan ve hayat, hayat ve hedef, hedef ve yol, yol ve yolcu, yolcu ve kılavuz birbirleri ile hayati ilişkileri olan değerleriydi varlıklar âleminin.

Hayat gayeler ve hedefler ile değerlendirilen, hedefsiz ve gayesiz olması halinde ise insanı ve hayatın kendisini değersiz bir metaa dönüştüren bir nesneydi.

Hedefsiz, gayesiz hayat da, yolsuz ve kılavuzsuz yolcu da, yolcusuz yol da garip ve ziyandırılar denilebilirdi.

Çünkü insan, fıtratına yüklenen melekeler itibarıyla hep bir arayış, keşif, anlama, sahiplenme veya reddetme eğilimlerine sahip bir varlık olarak yer almıştı hayat sahnesinde. Bu kardeşlerimiz de aslında böylesi bir sancının sahipleriydiler, bu tartışmalar garipsenecek bir durum değildi ama bütün bunları ifrat ve tefrit akıntılarına kapılmadan, itidal çizgisi içerisinde düşünmek, konuşmak, değerlendirmek, tartışmak gerekmez miydi?

İnsanlık tarihinin hemen her

safhasında uyanma, uyandırma, önderlik sancıları hep çekilmiş, gerek fikir ve düşünce, gerekse sevk ve idare, yönetim alanlarında aralarından hep öncüler, önderler, kılavuzlar çıkmış değil miydi doğal olarak.

Bu insanlar hayatın doğal akışı ve sürpriz gelişmeleri karşısında içinden çıktıkları toplumları ilişkide oldukları toplumlar ve varlıklara karşı kendilerince isabetli duruş ve davranışlar sergilemeye çağırmamışlar mıydı?

Kur'an kaynaklı öğretilere/ vahye göre zerreden kurreye istisnasız her şeyin dolayısıyla insanlık âleminin de yaratıcısı ve yaşatıcısı olan yüce kudretin, İlahi gücün yani Allah(cc)'ın yaratmış olduğu varlıkları başıboş ve çaresiz bırakmama ilkesi yok muydu?

Bu itibarla Allah(cc) varlık âlemine indirdiği ilk insanı varlığı, zâtı, kudreti ve emirleri hakkında bilgilendirmesi ve görevlendirmesi ile başlayan bir nebiler zinciri başlatmış, bu süreç ihtiyaç doğan tüm zaman ve toplumlarda yenilenerek bu zincirin son halkası olan Hatem-ün Nebi Hz. Muhammed (as)a kadar devam ettirilmemiş miydi?

İlerleyen süreçte Vahyin öğretilerine inanmayan, onları çağ dışı kabul eden, benimsemeyen insanlar ortaya çıkmış ve kendilerince yollar ihdas etmemişler miydi?

Bu insanlar bir nevi ilahlaştırıcıları akıl, mantık ve arzularınca davranmayı yeğlemek suretiyle iblisten sonra ilahi hudutlara ilk isyan girişimini ortaya koyan Kabîl ile başlayan bir kalkışma başlatmamışlar mıydı? Bu kalkışma ile birlikte bilim, araştırma, ilim, fen ve benzeri tespit ve gelişmeleri Allah'ın varlık ve kudretini kavramak için bir yol olarak kullanacak-

ları yerde ona karşı savaş açmak için kullanmamışlar mıydı?

Bu arayışlar ile onlar kimi zaman isabetli sonuçlar ve etkiler oluşturmuş olsalar da ilâhi hikmet ve kudreti göz ardı ederek çıktıkları bu yol çoğu zaman içinde çırpındıkları, çırpındıkça batıp kayboldukları amansız bir bataklık olup yutmamış mıydı toplumları ile birlikte onları da?

O halde; Ben derim ki sevgili yârenim; Hayat yolunda yürürken tartışmasız hayat kılavuzu olan Kur'an-ı Kerim ile birlikte kendisi bizatihi aramızda olmasa da İlâhi mesajların gaye ve hikmetini bizlerden çok daha iyi bilen ve yaşayarak da örnek olan “Nümûne-i İmtisal” bir kılavuza illâ ki ihtiyacımız vardır. O da, Sahih Sünneti ile sanki bizzat aramızdaymış gibi hissederek, severek tabi olacağımız Hz. Muhammed Mustafa (sav) efendimizdir.

Hayat kılavuzumuz Kur'an'a bilgi, birikim, tefekkür ve tecrübelerimizle de olsa, nefis, zaaf, dürtü ve vesveselerimizin tuzakları ihtimalleriyle yaklaşmak tehlikeli bir maceradır.

Bilakis, İslam'ı Kur'an'la birlikte Hz. Resulün pak, tertemiz hayatının, bütün hücreleriyle teslimiyet göstermiş olduğu Rabbine kulluğunun ve Kur'an da da övülen Hüsn-i Ahlâk'ının ipuçlarını veren Sünnet-i Seniyye'sine de tutunarak yaşamak daha isabetli ve güvenli bir yöneliş olacaktır vesselam.

Sevgili Yârenim, yarenlik ve muhabbetimizin bizleri birbirimizin Cennet yoldaşı kılması umut ve dileğimle tüm emanet olunanların dahi kendisinin emânına muhtaç olduğu en emin olan Rabbime emanet ediyorum seni. Muhabbetle kal...

Doğruluk ve Şahitlik

“.....İnancım şudur ki.....” gibi bir ifade biçiminde, ‘inanç’ ifadesi birinci şahıs kullanımında zorunlu ve içsel olarak doğruluk iddiasında bulunur. ‘Ben bir şeye yanlış olduğu için inanıyorum’ cümlesi kendinde bir çelişkiyi barındırır. Bir şeyin yanlış olduğuna inanabiliriz ama bir şeyin yanlış olduğuna olan bu inanç, bir şeyin yanlış olduğunu doğru buluyorum demektir. Burada inancın biçim ve içerikten oluşan iki yanını ayırt etmemiz gerekir. Şunu diyebiliriz ki her inanç, biçimsel olarak zımni (varsayımsal-varsayımları açık bir biçimde vaz edilmemiş) doğruluk iddiasında bulunur.

Gottlob Frege, uzun bir süre boyunca, herhangi bir cümleye ‘doğrudur’ kelimesini ilave etmenin cümlelerin anlamı açısından bir artışa ya da değişikliğe yol açıp açmayacağı konusunda bir hayli kararsız kalmıştır. Frege’nin bu konudaki görüşü, kimi zaman düşüncelerinde gidip gelmeler olsa da güçlü bir şekilde ‘doğru’ kelimesinin bir cümleye ilave edilmesinin cümlelerin anlamı konusunda bir değişikliğe neden olmayacağı yönünde olmuştur. Bilindiği gibi Frege, akşam yıldızı ve sabah yıldızı adlarının ortak göndermelerinin (referans) Venüs gezegeni olması üzerinden ifadelerin anlam(mana-sinn) ve gönderim (bedeutung) ayrımını yapar. Frege’nin bu anlam-gönderim ayrımı yapmasının altında yatan temel düşünce, matematiğin ya da aritmetiğin nesnesi konumunda olan ‘sayı’ mefhumunu ontolojik bir zemine dayandırma düşüncesi olup, bu düşüncesinin arka planı da Kant’a karşıt olarak aritmetiğin sentetik değil analitik bir çaba olması ve dolayısıyla aritmetiğin mantığa indirgenebileceği olmasıdır. Öyle ki Frege, ‘en büyük sayı’ ve ‘en küçük sayı’ gibi matematiksel ifadelerin gönderimlerinin (bedeutung) olmasa da matematikçilerin nezdinde bu ifadelerin bir anlamlarının (sinn) olduğunu söyler. Anlam ve gönderim ayrımından yola çıkarak, bir ifadenin ya da bir önermenin doğru olması ne demektir dediğimizde, ifadenin gönderiminin olmasından söz ederiz ki bunun da anlamsal bir yeğinliğe sahip olmadığını söyleyebiliriz.

Wittgenstein bir şey söylediğimizde sadece söylediğimiz şeyi söylemeyiz der. Söylediğimiz şey, bir gönderimi olmakla birlikte bir anlam dünyası ya da bir dil oyunu içerisinde anlamsal bir ağa bağlanır, yani bir anlamda bize birçok şeyler söyler. ‘Dışarıda yağmur yağıyor’ tümcesinin gönderimi olarak pencereden dışarı baktığımızda, evet yağmur yağıyor diyebilir ve gönderiminin olduğunu tasdikleriz. Ama tümce, anlam(sinn) olarak bize bağlamsal olarak çok

Seyri sülükte amaç, nefsen, zihnen ve bedenlen arındırılan özne, benlik iddialarından arındırılıp fitrata döndürülmesidir. Fıtrata dönmek çocukluğa dönmektir yani özde bir olan fakat itibarda ayrı olan kalp, nefis ve zihin bileşenlerinin itibarda da aynı olmasıdır.

farklı şeyler söyleyebilir, mesela dışarıya çıkacaksan şemsiyeni yanına al veya zorunlu değilsen hiç çıkma gibi. Buradan bir ifadenin ya da bir tümcenin doğru olmasından yola çıkarak ‘doğruluk’ kavramının (ki burada doğruluk için kavram kelimesini kullanmamız Russel’ci anlamda bir paradoksa yol açabilir zira kendisini tanımlayıp tanımlayamayacağımız bir şeyi kavramadan onu bir kavrammış gibi düşünmek yok olan şeyi varmış gibi düşünmek olabilir) tanımının yapıp yapılamayacağını tartışabiliriz. Wittgenstein’in Tractatus’unda ana ilgisi, meşhur önsözde Bertrand Russel’in da belirttiği gibi, söyleyemeyeceğimiz ama gösterebileceğimiz şeylerin var olması fikridir. ‘doğruluk’ ta söyleyemeyeceğimiz ama gösterebileceğimiz bir şey olması anlamında tractarian ontolojinin merkezinde bulunan dil-dünya uyumu diyebileceğimiz mantıksal biçimi ifade eder. Tractatus’un meşhur son tümcesi olan ‘konuşulamayan konusunda susmalı’, aynı zamanda Tractatus’tan bir çıkış ifadesidir. Konuşamadığımız şeyleri ancak gösterebiliriz. Bu tümce aynı zamanda Wittgenstein’in ikinci dönem felsefesine açılan bir kapıdır.

Frege’nin ‘doğru’ kelimesinin cümleye ilave edilmesinin anlamsal bir artışa yol açmayacağı düşüncesi Polonyalı mantıkçı Alfred Tarski’nin ‘doğruluk’un ya da ‘gerçek’in herhangi bir gündelik dilde tanımlanamayacağı düşüncesine götürür. Tarski’ci doğruluk ifadesi: “ ‘S’ , L’de ancak ve ancak S ise doğrudur.” Şeklinde formüle edilir ‘S’ burada önermeyi, L’de herhangi bir gündelik dili temsil eder. Bu formüle de şu örnek verilebilir;

“ ‘kar beyazdır’ ancak ve ancak kar beyazsa doğrudur.”

Tarski’nin bu ‘doğruluk’ gösterimi Hillary Putnam tarafından matematik için doğru olabileceği ama

bunun felsefe için geçerli olmaya-bileceği yönünde eleştirilir. Buna karşın Tarski'nin doğruluk formülü Donald Davidson gibi filozoflar tarafından benimsenmiş olup 'Deflasyonist' isimle adlandırılan hakikatin fazlalığı düşüncesini savunan felsefeleri de yoğun bir şekilde etkilediği söylenebilir. Tarski yaşadığı dönemde birçok filozofu da etkilemiştir. Bunlardan birkaçını sayacak olursak, Karl Popper ve Rudolph Carnap etkilenen birkaç isimden biridir. Carnap, anlam teorisinde sözdizimini(syntax) esas alırken daha sonrasında fizikalist düşüncelerinde yumuşama olmuş ve ifadelerin sunumunda 'iyi niyet' ilkesinin göz önüne alınması gerektiğini söylemiştir. Wittgenstein' da beyanın doğru kabulü esasında niyeti esas almıştır ki niyet bir anlamda doğru iletişimin ön protokolü olarak inancın biçimsel olarak zımnen doğru olma iddiasını üçüncü şahıslar içinde gerekli olduğunu gösterir. Tarski, formel dillerde doğruluğun ancak üst bir dilde tanımlanabileceğini söyler. Üst dil bir anlamda sözce dağarcığı olarak ıstılah anlamına gelebilecek kavramsal vasatı ifade eder. Gündelik dilde doğruluk, dilin içerisinde, dilin arkitektониği olarak nazariyat esasında dünya tasavvuru olarak bulunur. Aynı zamanda bu dünya tasavvuru Wittgenstein'in da belirttiği derin gramer olarak mantıksal biçimdir. Bu mantıksal biçim ve doğruluk bir L dilinde söylenemez (ancak yalnızca kendini gösteren) kendi üstdili olan L' ile söylenebilir; elbette L' ile söylenemeyen şeyler var ama bunlar da L" ile söylenebilir ilh.... Özellikle her dil kendi anlambiliminden söz edemez. Dilin arkitektониği olarak üst dil ya da Wittgenstein'cı derin gramer, gündelik dil içerisinde türetmelere izin veren aksiyomlarımızın ve kurallarımızın olduğu yerdir. Dilin arkitektониği olarak dünya tasavvuru, aynı zamanda o dile ait doğal ontolojiyi yani nesneler arasındaki ilişkileri de örtük biçimde inşa eder. Bir çocuk içinde bulunduğu gündelik bir dili edinirken

aynı zamanda o dile ait doğal ontolojiyi ve aksiyolojiyi (değerler sistemi)de edinir. Bu bağlamda edinilen dil, kültürle birlikte paket olarak analitik apriori 'doğruluk' biçimlerini de dayatır.

Doğruluğun ve gerçeğin tanımlanamaz oluşu, 'doğruluk'un (sıdk) insanda fitri yani salt apriori olarak var olduğunu gösterir. Burada apriori ile salt apriori arasındaki fark da ortaya çıkmış oluyor. Salt apriori olarak 'doğruluk'(sıdk) insanın nefsi arzularından ve kültürel zaaflarından arınarak bir anlamda olanı olduğu gibi görebilmesidir. Misal olarak hiç hoşlanmadığımız birisi hakkında bir başka kişi olumsuz sözler sarf ettiğinde, nefsimize hoş geleni değil de nefsin beklentilerinin de ötesinde kendimizi kandırmayacak noktaya gelene dek arınıp, olanı olduğu gibi görmek gerekir. Kibir de aynı zamanda nefsin itkilerine yenik düşüp karşıımızdaki doğruyu söylese dahi onu kabul etmeme durumudur.

Sıdk (doğruluk) insanın gerçek ile temas ettiği noktadır. Diğer bir deyişle gerçeğe değdiğimiz nokta, gerçeğe şahit olduğumuz samimiyet ve ihlastır. Taha Abdurrahman ihlası şu şekilde tanımlar: 'İhlas, insanın amellerine Allah(c.c.)'ı şahit kılmasıdır.' Amellerimize Allah(c.c.)'ı şahit kılmak aynı zamanda kendimizi kandıramayacak noktaya kadar arındırmak demektir ki bu durum aynı zamanda doğruluğun da, hakikatin de zeminlendiği yerdir. Bu zemin aynı zamanda kibirden de arındığımız bir zemindir. Yukarıda bahsettiğimiz dünya tasavvuru olarak kültürel normların da dayattığı, düşünmemizi de biçimlendiren aşkınsal referans çerçevelerinin oluşturduğu Taha Abdurrahman'ın da epistemolojik tortular olarak ifade ettiği hakikate mâni durumlardan ancak arınma ile kurtulabiliriz. Kısaca insan arınarak hakikati ancak görebilir ve duyabilir. Epistemolojik tortu, Kant'çı epistemolojide, maruz kalan öznenin maruz kaldığına verdiği tepkideki biçimlendirici aşkınsal(transandantal)

fazlalıktır. Bu aşkınsal fazlalık Hegel'de tarihsel ve toplumsal konvolüsyon (iç içe girişim-ittisal) yoluyla oluşur. Edmund Husserl, Kant'taki bu fazlalığı giderip nesnenin gerçek özünü kendisinin sunması adına transandantal fenomenolojiyi geliştirir. Kısaca transandantal fenomenoloji, öznenin şeyler hakkındaki yargılarını öteleyerek ya da paranteze alarak ki bu işleme epochelemek denir, şeylerin neliklerini özneye sunması işlemidir. Epistemolojik tortu, aynı zamanda gerçek hakkında bir gerçeklik bilgisini bize sözce dağarcığı ya da önyargılar bütünü (yargıyı önceleyen ve onu biçimlendiren referans çerçevesi) olarak bakışımızı biçimlendiren çerçevedir. Bu çerçeve, gerçeklik algısı olarak öznde olaylar ve olgulara dair bir beklenti oluşturur. Kuantum fiziğinin önde gelen isimlerinden biri atom altı taneciklerle ilgili yaptığı deney sonucunda karşılaştığı durum neticesinde, gerçek bu kadar saçma olamaz demiştir. Ona saçma dedikten şey daha öncesinden sahip olduğu gerçeklik algısını oluşturan Newtonien paradigmaydı. Gördüğü gerçek, kendisinde beklenti oluşturan gerçeklikle uyuşmuyordu.

Bu durum bir paradigma yarılması diyebileceğimiz şizoid bir durumu gösterir. Heidegger, insanın ancak olağanüstü bir durumla karşılaştığında varlıkla temas kurabileceğini söyler. Fenomenoloji özü itibarıyla şeylerin özüne ulaşmak ister, yukarıda da bahsedildiği gibi biliş sürecinde öznenin eşyaya yüklediği fazlalık olan epistemolojik tortular tasavvufta seyri süluk yöntemiyle çok daha net bir biçimde giderilir. Seyri sülukte amaç, nefsen, zihnen ve bedenlen arındırılan özne, benlik iddialarından arındırılıp fitrata döndürülmesidir. Fıtrata dönmek çocukluğa dönmektir yani özde bir olan fakat itibarda ayrı olan kalp, nefis ve zihin bileşenlerinin itibarda da aynı olmasıdır. Sonuçta epistemolojik tortularından arınan kalp, bilgiyi yani eşyanın özünü almaya hazır hale gelir. Fenomenoloji ile

Paradigma en nihayetinde farkında olmadığımız ama onunla bakıp onunla gördüğümüz ve onunla düşündüğümüz bizi beklenti içerisine sokan genel referans çerçevelerimizdir. Nihayetinde balık için su neyse bizim içinde gerçeklik odur. Balık nasıl ki suda yaşar ama suyu bilmez bizde aynı şekilde gerçekliğin içinde yaşarız ama gerçekliği bilmeyiz.

seyri sülük arasındaki farkı en iyi Nasreddin Hoca'nın bir fıkrasında daha iyi görebiliriz. Hoca bir gün yüzüğünü bodrumda kaybeder ve yüzüğü dışarıda aramaya başlar, oradan geçen bir tanıdık birisi de 'hayırdır hoca ne arıyorsun böyle' der. Hoca'da yüzüğü bodrumda kaybettiğini ve kaybolan yüzüğü aradığını söyler. Adam bu sefer, iyi de 'yüzük bodrumda neden dışarıda arıyorsun' diye sorunca, Hoca bu sefer, 'bodrum karanlık' der. İşte seyri sülük insanı kendi mahzenine indirme ve kaybettiği yüzüğü bulma işidir. Karanlık oda ya da mahzen metaforu diyebileceğimiz durum insanın dünyayla ilişkisinde de görülen bir süreçtir öyle ki; karanlık odaya ilk girdiğinde insan hiçbir şeyi göremez ve ayırt edemez halde olur, belirli bir süre sabırla beklerse insan (sabır, bu noktada anlama çabası içinde olmadan yani yargıyı öteleyerek bekleme kendini arındırma süreci) gözün dalga boyu görünür ışığın dalga boyuna eşit hale gelince, insan bütün nesneleri ayırt etmeye başlar. Yani nesneler kendi gizlerini insana, insanın müdahalesi ve fazlalığı olmadan sunar. Bu karanlık oda metaforunda sabırla bekleme; şeyler ve şeylerin olgu bağlamlarında bulunma durumları hakkındaki yargılarımızı epoche'leyerek yani paranteze alıp yargıda bulunmayarak(arınarak), bizde daha öncesinden oluşmuş tarihsel-toplumsal önyargılar (Gadamer'in dil öncesi duruma verdiği isim) bütünü olarak epistemolojik tortulardan ve bizi şeyler ve olgular hakkında Beklenti içerisine sokan paradigmatic etkilerden kurtulmak demektir. Kuantum bilim adamlarının labo-

ratuvarda, tanecikler hakkındaki sözlerini hatırlayalım: 'gerçek bu kadar saçma olamaz'. Onlara gerçek hakkında saçma kelimesini kullandırtan şey, onların daha öncesinden Newtonien paradigmayla yetişmiş olmaları ve bu Newtonien paradigmanın da onları gerçek hakkında (yani gerçeklik) bir Beklenti içerisine sokmasıdır. Sonuçta gördükleri durumun beklentiyle uyuşmaması onları gerçeklik karşısında afallatır hatta şüpheye düşürür.

Paradigma en nihayetinde farkında olmadığımız ama onunla bakıp onunla gördüğümüz ve onunla düşündüğümüz bizi beklenti içerisine sokan genel referans çerçevelerimizdir. Nihayetinde balık için su neyse bizim içinde gerçeklik odur. Balık nasıl ki suda yaşar ama suyu bilmez bizde aynı şekilde gerçekliğin içinde yaşarız ama gerçekliği bilmeyiz. Sonuçta şöyle diyebiliriz, gerçeklik, gerçeğin belirli bir dünya tasavvuru ya da bir paradigma içerisinde duyulması ve yaşanmasıdır(konvolüsyon). Kısaca her türlü paradigma bakışımızı Beklenti içerisine sokar.

Dolayısıyla seyri sülük ve fenomenolojinin amacı insandaki bu beklentiye ortadan kaldırmak ve Gerçek=Gerçeklik eşitliğini sağlamaktır. Seyri sülükle fenomenoloji arasındaki en temel fark da; fenomenoloji nesnelerin özünü nesnelerden beklerken seyri sülük arınarak kalbin cıalanması (unutmayalım ki her ayna kendi gerçeğini yansıtır) ile kalbin bilgiyi Allah (c.c)'tan almaya hazır hale gelmesidir. Hüsnü Geçer, Hikem-e Ataiyye Şehri'nde şöyle söyler: 'Kalp bilgiyi almaya hazır

hale gelme yeteneğidir'. İnsanın, amellerine Allah(c.c.)'ı şahit kılması demek, aynı zamanda doğruluğun(sıdk) biçimsel zar(f) 1 olan inancın deneyimde bilgi ile temas ederek(şahit kılınarak) hakikate erişmesi demektir. Bir nevi deneyimde zar(f) olarak inancın soyulup ya da açılıp bilgiye dönüşmesidir hakikat.

20. yüzyıl Amerikalı analitik şair diyebileceğimiz Wallace Stevens bir şiirinde şöyle der: 'Bilmek, pusuya yatmış gözlemlerimizin dua kitabıdır. Şahini görünce korkarsın.' Bu mısra bana somon balığının hikayesini anlatır. Bilindiği gibi somonlar üreme dönemlerinde sürüler halinde okyanus kıyısına kadar gelirler ve aralarında belirli bir mesafe uzaklık olan nehrin karşısında, yağmurun yağıp da nehirle aralarındaki mesafenin kapanmasını sabırla beklerler. Bir hafta içerisinde yağmur yağacak ki kumsalın üstü su birikintisiyle dolacak ve somonlar karşı tarafa yani nehre atlayıp, nehrin akış yönünün tersine yolculuklarına devam edebileceklerdir. Bu noktada somon yağmurun yağacağına dair müthiş bir inançla bekler, bu bekleme aynı zamanda duanın ta kendisidir. Yağmurun yağmasıyla somonların sahile geçmeleri inancın bilgi ile buluşmasıdır ki zar(f)'ın ortadan kalkıp inancın bilgiye, bilginin inanca dönüştüğü bu nokta, doğruluk(-sıdk) ve hakikatin ortaya çıktığı noktadır. Tabii nehre atladıktan sonra bir kısmı da şahinlere ve diğer yırtıcı hayvanlara yem olacaklardır. Somon şunu biliyor ki nehrin aşağısı kirlidir ancak yukarı kaynağa doğru çıkabilirse temiz suya yani hakikate ulaşabilecektir. Bunun için de birçok tehlikeleri de beraberinde göze alması gerekecek. İşte bu göze aldığı tehlikeler somonun aynı zamanda arınması anlamına gelir.

Sonuç olarak Hakikat, inancın amelde bilgi ile buluşmasında ortaya çıkan şahitliktir.

Risalet- Nubuvvet Mantuku, Mefhumu ve Gayesi

Nübüvvet ve Risalet terimlerinin mefhumu hakkında şunları söyleyebiliriz: Allah'ın, mesajlarını insanlara bildirmek ve söz konusu mesajların bilgi düzeyinde "hikmet"inin öğretilmesi, amel-eylem düzeyinde ise uygulama ve onları bir yaşam tarzına dönüştürme bağlamında "şahitlik" yapılsın diye ihdas ettiği bir kurumdur.

Risalet ve Nubuvvetin mantuku MANTUK'tan maksat, sözün söylendiği alanda delâlet ettiği mânadır. Bir sözün mantuku, o sözün delalet ettiği manasıdır. Bu itibarla Risalet ve Nübüvvetin her ikisi de bir iş için görevlendirilmeye delalet eder. Risalet işini yapana Resul; Nübüvvet işini yapana da Nebi denir. Bir başka ifadeyle; Nebi Nübüvvet, Resul ise Risalet göreviyle görevlendirilmiş kişi anlamına gelir. Bunların Türkçedeki karşılıkları ise şöyledir: Nebi haberci, Nübüvvet habercilik; Resul elçi, Risalet ise elçilik demek olur. Dolayısıyla Nübüvvet ve Risalet aynı zamanda kurumsal bir kimlik taşıyorlar; bir yasaya dayanırlar ve bir sistem içerisinde işlev görürler.

Nübüvvet veya Risaletten bahsediyorsak burada bir görevlendirme-ye de doğal olarak işaret ediyoruz demektir. Ortada bir görevlendirme var; görevlendirme zorunlu olarak görev, görevlendiren ve görevlendirilen üçlü şekli karşımıza çıkarır. Görevlendiren Allah'tır; görevlendirilen ise Türkçe 'ye, Farsçadan alınmış ve Nübüvvet ile Risalet terimlerinin her ikisini de kapsadığından Peygamber- "peygām", mesaj, "ber" ise getiren demektir. İkisinin terkibi haber getiren, mesaj taşıyan anlamına gelir- denmiştir. Dolayısıyla "Peygamber" Kur'an'da çokça söz konusu edilen Resul ve Nebi terimlerinin karşılığı olarak lügat-ı meşhur olmuştur.

Risalet ve Nübüvvetin Mefhumu MEFHUMdan maksat, kısacası "söylenenin-mantük- düşündürdüğü anlam" olarak açıklanır. Yani; doğrudan lafzın kapsamında olmayıp onun işaret ettiği veya ona dayanarak ulaşılan manayı ifade

eder. Mefhum, malum olduğu üzere fehmi kelimesinden gelir ki anlaşılabilir, zihinde oluşan resme, tasavvura işaret eder. Konuşulunun zahirinden değil, batınından elde edilen manadır yani.

Bu kısa izahtan sonra Nübüvvet ve Risalet terimlerinin mefhumu hakkında şunları söyleyebiliriz: Allah'ın, mesajlarını insanlara bildirmek ve söz konusu mesajların bilgi düzeyinde "hikmet"inin öğretilmesi, amel-eylem düzeyinde ise uygulama ve onları bir yaşam tarzına dönüştürme bağlamında "şahitlik" yapılsın diye ihdas ettiği bir kurumdur.

Şöyle de dememiz mümkündür: Allah'ın yeryüzüne halife olarak görevlendirdiği insanın bu görevi nasıl ve ne şekilde yerine getireceğini ona öğretmek üzere ihdas ettiği kurumdur. Peygamberler bu konuda insanlara ilahi mesajları olduğu gibi okuyan, onları terbiye edip arındıran Müzekkir ve öğretici Şahitlerdir. Nübüvvet ve Risalet iki ayrı kurum mudur?

Gerek günlük şifahi alanda ve gerekse edebiyat alanında kullandığımız hiçbir kelime ya da terim bir başka kelime veya terimle aynı hatta eş anlamlı değildir, olamaz. Bu bütün diller için geçerlidir. Anlam yakınlıkları olsa da asla aynı anlamı yüklenemezler. Mesela "Ak" ve "Beyaz", "Siyah" ve "Kara", "Gün" ve "Gündüz", "ıslak" ve "yaş", "insan" ve "beşer" gibi. İnsanların, hayvanların, bitkilerin her birinin kendine özgü yaratılış kodları onların her birini "sadece kendisi" yaptığı gibi kelimelerin de benzer şekil ve anlamlar taşımalarına rağmen kendilerine ait var ediliş kodları dolayısıyla birbirlerinden farklıdır.

İnsanlar gibi kelimelerin de şecere/soylarının olduğu düşüncesindeyim.

Bu sebeple Nübüvvet ve Risalet dolayısıyla Nebi ve Resul aynı göreve tabi olsalar da farklı anlamlar taşıdıkları doğaları gereğidir. Nebi kök anlamı itibariye enbee fiilinden müştak olduğundan "haber alan" anlamında iken Resul mektup veya haber taşıyan anlamında Elçi demektir. Kur'an bu iki terime sıkça yer vermekle birlikte onları kullandığı yer ve konu itibariyle farklı kişiler ve anlamlara gelecek şekilde konumlandırır. Bu manada Nebi veya Ennebi haberi aldığı kaynak bakımından özel bir anlama tabi kılınır. Nebi haberi yüksek bir makamdan alır ve o haberi muhataplarına taşır. Haberin kendisi de yüksek bir değer taşır. Bu manasıyla Nebi olan kişi için yüksek makam Allah'tır ve aldığı haber de ilahi mesaj olan vahiydir.

Resul de aynı işleve tabidir; Allahtan kendisine mesaj- vahiy, kitap, sahife- verilir ve bu mesajı muhataplarına ulaştırılması istenir. Her ikisi de yüce kudretten aldığı görevi- mesaj alıp ulaştırma- yine yüce kudret adına yerine getirmekle görevlidir.

Bir başka ortak özellikleri ise her ikisinin de söz konusu yüce kudret tarafından istefa/seçilmiş olmalarıdır. Tarih içerisinde Nebi- Resul aynı değil mi tartışılmış ve pek çok değerli çalışma ortaya konulmuştur. Ben, ikisinin Kur'an'da aynı anlamda kullanıldığını düşünenlerden olduğum halde bu tartışmaya girmeyeceğim. Sadece yukarıda yaptığım izahata uygun iki ayeti alıntılıyıp gaye konusuna değineceği.

Birinci ayet, Bakara suresi 213. Ayettir. "İnsanlar bir tek ümmet

idi. Allah, MÜJDECİler ve UYARICılar olarak NEBİLERİ gönderdi; bununla beraber, İNSANLAR ARASINDA HÜKÜM VERSİNLER için onlara KİTABI indirdi.

Ancak kendilerine apaçık gerçekler geldikten sonra aralarındaki kıskançlık yüzünden, o kitap hakkında anlaşmazlığa düşenler de onun kendilerine verildiği kimse-lerden başkası değildi. Sonra Allah onların, üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeği, kendi izniyle müminlerin bulmasını sağladı. Allah dilediğini doğru yola iletir.” Bakara suresi, 213. Ayet.

Ayetin orijinal metninde söz konusu edilen kişi EN NEBİdir. İnsanlar arasında adaleti tesis etsin diye kitap verilerek vazifeli kılınanlar Nebiler olarak tavsif edilmiş. Bu manada NUBUVVET kitapla insanlar arasında dünya ve ahiret denge-sini sağlayan müessese olmaktadır. Nebiler ise bu görevi yüklenen seçilmiş insanlar. RİSALET VE RESULE gelince onu da HADİD suresi 25. Ayet izah etmektedir:

“Celâlim hakkı için biz RESULerimizi beyyinelerle gönderdik ve beraberlerinde KİTAP ve MİZAN indirdik ki insanlar adaletle tutunsunlar, bir de demiri indirdik, onda hem çetin bir sertlik hem de insanlar için birçok menfaatler vardır ve çünkü Allah kendisine ve resullerine gıyabında yardım edenleri belli edecek, şübh'e yok ki Allah kavîdir azizdir.” (Meal Merhum Elmalıya ait)

Bu ayette de açıkça görüldüğü gibi RESUL kendisine beyyine- delil, kitap, vahiy- verilmiş ve bunu insanlara iletmesi istenmiştir. Beraberinde insanlar arasına adaletle hükmedilmesi yani hem yaşayacak ve hem de yaşatacak bir liderlik mevkii bahşedilmiştir.

Her iki ayette de açıkça belirtilen husus Nebi ve Resul'ün her ikisi de Allah tarafından aynı görev için seçilmiş olması; her ikisine de KİTAP verilmiş bir halde insanlar arasında adaleti tesis etmelerinin istenmesidir. Dolayısıyla Nübüvvet ile Risalet veya Nebi ile Resul bir iş için tanımlanmış iki terim olarak ayetlerde yerini alır. İş; Vahiyle çerçeve-lenmiş bir hayatın ihdasıdır. Her iki terim de mesaj, mesajın mahiyeti ve mesajın kaynağını farklı iki yaklaşımı betimlemek için kullanılmıştır. Müslümanların bu konuda konu-

maları ve çokça müzakere etmeleri gereken gayeye gelince; doğrusu ayetlere başvurmadan başkaca gidebileceğimiz bir yerimiz yoktur. Bu mevzuda bize bir yol gösterecek ilk ayet Bakara suresi 38. Ayettir: “Dedik ki: Oradan hepiniz inin. Bundan sonra size benden bir HUDA/ yol gösterici geldiğinde, kim benim HÜDAMA uyarsa, onlara korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır.” Kanımca bu ayet aynı zamanda bize Peygamberliğin felsefesi/hikmeti hakkında bir yol vermektedir. Zira Peygamberler Allah tarafından seçilmiş Hadi yani yol göstericilerdir. Peygamberliğin ihdası da bu amaca mebnidir. Zira dünya hayatı Kur'an'ın ifadesiyle “zulumat” olarak tavsif edilmiş ve bu karanlıktan çıkış için de Hakikat sahibi yüce kudretin katından elinde hakikatten meşaleler bulunan Peygamberler görevlendirilmişlerdir. Doğası gereği Peygamberlik insanları beşeri ve şeytani karanlıklardan ilahi aydınlık olan Nur'a yani İmana davet etme müessesidir.

Peygamberlik olmadan insanlığın yolunu bulması mümkün değildir. Bundan hareketle şunu demek durumundayım: Peygambersiz bir dinden bahsedilemeyeceği gibi Peygamberin rehberiyeti olmadan da din doğru anlaşılamaz ve gereğince yaşanamaz. Dini, Peygambersiz anlamaya ve onun rehberliği olmadan yaşamaya çalışmak, kişinin kendisini Peygamber makamına taşımasından başka bir anlama gelmez. Peygambelerin gönderilme gayesi Bu konuda da dışarıdan yorum yapmak yerine Kur'an'a tevessül etmek en doğru yol olsa gerek. Nitekim Bakara suresi 151. Ayet zihinlerimizdeki soruları cevaplandırmaya yetecek kadar açıklayıcıdır.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

“Nitekim aranızdan size bir RESUL gönderdik: O size ayetlerimizi okuyor(tilavet), sizi arıtıp temizliyor (tezkiye), size kitabı ve hikmeti (maksat ve uygulama) öğretiyor ve bilmediklerinizi öğretiyor (gayb bilgisi) Ayette dört temel konu ve görev tanımı öne çıkıyor.

1- Allahtan gelen ayetleri tilavet etmek. Yetlu ayatına/ ayetlerimizi tilavet eder. Tela fiili bir şeyi dura

dura, üzerinde düşünme düşünme, tekrar ede ede okuma manalarına gelir. Dolayısıyla Hz. Peygamberin ilk görevi Allah'tan kendisine vahyeden ayetleri tekrar ede ede insanlara bildirmek olmuştur. Ne şekline ve nede manasına bir harf eklemeyen sürekli bir okuma yapmıştır. Bunu hikmeti üzerinde durulabilir.

2- ve yüzekkikum/ sizi arındırır, temizler. Peygamberler bu özellikleri itibariyle “Mürşit”lik makamındadırlar. Kendisine inananların fiziki yapıları da dâhil olmak kaydıyla bütün hayatlarını bir şekle, bir kalıba sokma; her türlü çirkinlik, bayağılık ve kirlikten arındırma noktasında irşada memur olan kişi Hz. Peygamberdir. Âlimler bu mürşitliği şerh ve tefsirle görevlidirler. Bu bahisle Hz. Peygamber dışında mürşitlik iddiasıyla ortaya çıkanlar ancak şarlatan olabilirler.

3- ve yu'ellimukumul kitabe vel hikmeh/ size kitabı ve hikmeti öğretir. Ayetleri tilavet eder, ifadesi okumayı, bildirmeyi imlerken kitabı ve hikmeti “öğretmek” okumanın ve bildiriminin ötesinde birebir uygulama yani temrini gerektirir. Ayetlerin bütününi oluşturan El Kitap olan Kur'an'ın öğretimi bu manada Hz. Muhammed'e tevdi edilmiştir. Kur'an bize ne diyor, ayetlerin ilahi maksadı-mehfûm- nedir sorularının cevabı kayıtsız şartsız Hz. Peygamberin uhdesindedir. Buna ayetlerin yani kitabın hikmetlerini de eklemeyen geçemeyiz. Bundan bahisle “Kur'an bize yeter” sloganı peygamberi din dışında tutmaya bir yol aramaktan başka bir mana taşımaz.

4- ve yu'ellimukum mala te'lemun/ ve bilmediklerinizi size öğretir. Hakkında bilgi sahibi olmadığımız ve fakat bolca felsefe/ spekülasyon yaptığımız çok konular vardır ki onların hakikatine dair de ilk ve tek başvuru kaynağımız Hz. Peygamberdir. Son cümle; Ed Din olan İslam'ın tek sahibi Allah'tır. Bu Din'in öğretmeni, mürşidi ve rehberi ise Nebi ve Resul olan Hz. Muhammed'tir. Hz. Muhammed'in irtihali ile birlikte Nübüvvet de Risalet de hitama ermiştir. Bugün için Dini doğru anlamak ve doğru yaşamak için Hz. Muhammed'e müracaat etmenin dışında bir yol da yoktur. O'na doğru/ sahih bir şekilde nasıl ulaşılacağı sorusu ise kişinin kendisine kalmış bir iştir. İsteyen belasını da bulur, Mevla'sını da.

Yeni Bir İslami Söylem için Dağarcık-3:

Reddedilecek Bir Kavram Olarak Müslüman Cemaati

İçine sürüklendiğimiz şartlarda üzerinde tepinilmiş “siyasal İslamcılık” şemsiyesi yıpranıp parçalanırken; Müslümanların ülkenin siyasetinde, sokağında, hukukunda, ekonomisinde, insani meselelerinde nasıl varlık göstereceklerini düşünmek işte bu reddedilmesi gereken kavramı akılda parlatıyor.

Kavramlar düşüncede ortaklığın temelini oluşturur. Tek bir kelime ya da terkipten oluşan kavramlar; çağrışımları, içerdikleri anlamlar, işaret ettikleri hikayeler ve akla getirdikleri gündemler ile bize kısa yoldan konuşma imkânı sağlar. Bir kavramın zikredilmesi ile onun anlamına vakıf olanlar tartışmalarını ya da istişarelerini ilerletirler, o kavramın anlamı veya yerindeliği etrafındaki mülahazaları bile onlara bir düşünce zemini sağlar. Yeni kavramlar ise içinde bulunulan durumu anlamaya, oradan hangi yöne gidilebileceğini işaret ederek düşünceyi yenilemeye katkıda bulunurlar. İlla kabul edilmeleriyle değil onları reddederken bile düşünmenin hatları hareketlenir.

Bu bağlamda İslâmî söylemin mevcut durumu içinde yaşadığı tikanıklığın işaret edilmesi ve nasıl bir yöne doğru gidebileceğinin konuşulabilmesi için yeni kavramlardan yahut kavramların yeniden ele alınmasından ve bunların oluşturduğu bir dağarcığın gerekliliğinden bahsetmiştik. Bu yazımızda da bunlardan bir tanesini ele alacağız.

Ancak en baştan güçlü bir şekilde vurgulayarak söylüyoruz; başlıkta görülen bu kavramı şiddetle reddediyoruz. Bu kavram Türkiye’de Müslümanlığın temelini sarsma ihtimali olan anlam-

lar barındırmaktadır. “Müslüman cemaati” ifadesi Müslümanlığı; İslam’la yurt olmuş, İslam’la yoğrulmuş topraklarda sanki bir azınlıkmiş ya da artık asli unsur değilmiş gibi yansıtabilir. Onu reddetmek İslam’ın; caminin, ezanın, Ramazan’ın, zikrullahın, Peygamber’in ve nice şiarın bu toprakların temeli olarak yaşama-ya devam edeceğini bildirecektir.

Öyleyse neden böyle bir kavramı zikretme ihtiyacı hissettik? Şiddetle reddettiğimizi ifade ederken ne oldu da biz bunu hususiyetle dile getirmek derdine düştük. Elbette niyetimiz durduk yere ortaya bir kavram atıp onu reddetmekten ibaret değildir. En baştan reddediyoruz ancak reddettiğimiz bu kavramı akla getiren koşulları tartışmak fırsatını bu reddediş eyleminin bize sunduğu kısacık bir anın içinde değerlendirmek istiyoruz. Müslüman cemaati diye bir yapı kurmak değil ancak bu yapı ile murat edilecek faydalara ulaşmak için bir şeyler yapmalı, tedbirler düşünmeliyiz.

İçine sürüklendiğimiz şartlarda üzerinde tepinilmiş “siyasal İslamcılık” şemsiyesi yıpranıp parçalanırken; Müslümanların ülkenin siyasetinde, sokağında, hukukunda, ekonomisinde, insani meselelerinde nasıl varlık göstereceklerini düşünmek işte bu reddedilmesi gereken kavramı

akılda parlatıyor. Madem ki Müslüman olmanın ve Müslüman kalmanın gerektirdiği bir mücadele var, madem ki bu mücadele Müslümanca değerlerin ve İslam’ın şiarlarının korunmasını içeriyor: öyleyse bu mücadeleyi sürdürenler yeniden hangi şemsiye altında toplanacaklardır?

Yaşadığımız çağın gidişatı toplumların çözülmesine ve sermayenin organizasyonuna dayalı bir sürece evrilmektedir. Küresel sermayenin uzun vadede insanı fert fert daha çok sömürülebilir hale getirmeyi hedeflediğini biliyoruz. Sırf buna bakarak bile küresel sermayenin ulaşmak istediği sonuç karşısında Müslümanların yeniden fakat daha geniş katılımlı bir organizasyon becerisi geliştirmesinin acil bir ihtiyaç olduğunu görmeliyiz. Bunun için özellikle de Türkiye’de devlet ve toplum arasındaki dengeleri bilen, toplumun ihtiyaçlarını ve ilkesel olanı önceleyen bir hareket zemininin oluşması gerekmektedir. Adını Müslüman cemaati koymayacağımız ve bir azınlık cemaati konseptine asla yaklaştırmayacağımız fakat şiddetle ihtiyaç duyulan, karargâh bilinciyle hareket eden, bir yapı yahut organizasyon elzemdir.

Türkiye siyaseti aslında Müslümanların asırlardır devam eden geleneğine sadık kalarak merkezi iktidarın Müslümanlık konusunda da seküler-laik çizgide dahi olsa etkin bir pozisyon tutma eğilimiyle biçimlenmiştir. Bu da Müslümanlar adına bir talepte bulunacak sivil organizasyonların çabucak gayri meşru ilan edilmelerine sebep olabilmektedir. Başta Diyanet İşleri Başkanlığı’nın varlığı ve kamuda Müslümanların tek

meşru temsilcisi olduğu düşüncesi bu durumun yansımasıdır.

Buna, mevcut koşullarda “eski radikalliği” koruyan gruplar dışında bir itiraz geleceğini söylemek zordur. Ancak DİB’in varlığı ve siyasi iktidarın Müslümanlık konusundaki etkin pozisyonu sivil bir dengeyi ve denetleme mekanizmasını olarak zorunlu kılmaktadır. Zira devlet her zaman “Müslümanca” ilkeleri takip edemeyebilir. Dünya sisteminin zorunluluklarını devletin dengeleri adına yerine getirmek durumunda kalabilir. Bu gibi koşullarda ilkesel olanı hatırlatacak bir mekanizma gereklidir. Bu mekanizma aynı zamanda siyaseti inşa eden, politika üreten bireylerin ilkesel olanı uygulaması konusunda cesaret verici bir rol de üstlenebilir. Takdir edilecektir ki siyaseti yürütenler üzerlerindeki denetim hissi ne kadar ortadan kalkarsa savrulmaya ve ilkesel olanı uygulamanın zorluklarından kaçınmaya o derecede yatkın olacaklardır. Fakat onları destekleyen bir organizasyon ve toplum tabanı olduğunda siyasetin ibresinin ilkesel olandan taraf olması daha kolay olacaktır. Toplumun kendi meselelerinin hem analizini hem de çözümünü bütünüyle siyaset sahasına terk etmesi siyasilerin rehavete kapılmasını, ilkesel olandan daha kolay feragat etmesini beraberinde getirir.

Bu noktada artık pek de hatırlanmayan bir nasihat gündeme

getirilmelidir. Şeyh Edebali’ye atfedilen bu nasihatın: öfke bize uysallık sana, suçlamak bize katlanmak sana, güceniklik bize gönül alma sana diyerek devlet olmanın zorluğunu ve gereklerini Osman Gazi’ye hatırlattığı anlatırdı. Her şeyden önce insani olanla siyasi olan arasına mesafe koyan ve ikincisinin birincisi üzerinde tahakküm kurmasına engel olan bu nasihat; Müslümanların meselelerini tartışmaya, takip etmeye ve temsil etmeye namzet bir organizasyonun çıkış noktası olabilir.

Neden böyle bir organizasyona ihtiyaç duyulduğunu biraz daha netleştirmek istersek: siyasetin dinle kurduğu ilişkinin doğası gereği yıpratıcılığı, ülkenin insani meselelerinin giderek sahipsiz kaldığı, Müslümanlığın sosyo-ekonomik krizler karşısındaki pasifliği gibi durumlar ve daha nicesi bu ihtiyacı ortaya koyuyor. Duruma vaziyet etmek, duruma hâkim olmak her ne dersek diyelim şiddetle reddettiğimiz Müslüman cemaati kavramı işte bu meseleyi çağırıştırılmaktadır. Müslüman cemaati terkiğini kabul etmesek de onu zikrederken işte böyle bir meselemiz olduğunu hatırlıyoruz.

Şöyle bir parantez açmak iktiza ediyor. Buraya kadar sunduğumuz teklif, adını şiddetle reddetsek de bütün ülkedeki Müslümanları yeniden büyük bir cemaat olmanın yollarını aramaya çağırıyor.

Bilindiği üzere Abbâsî halifesinin Moğollar tarafından katledilmesi ve hilâfetin İslam’ın ilk asırlarında oluşturduğu ağırlık merkezinin dağılmasıyla İbn Teymiyye ve İbn Cemaa gibi isimler siyaset düşüncesinin merkezine cemaati yerleştirmişti. Cemaatin ilkelerini ortaya koymayı ve bu ilkelerle birliğini, haklarını, malını koruyan bir Müslüman topluluk hedeflemişlerdi. Benzer koşullar altındayız. Ancak bu benzerliği değerlendirirken günün ve geçmişin farklılıklarını iyi ayırt etmeliyiz.

Sonuçta aslında olması mümkün görülmebilecek bir teklifi, reddedilmesi gerektiğini bizzat kendimizin söylediği bir kavram etrafında konuşuyoruz. Müslümanlığı bir grup, cemaat vb. adı altında memleketin siyasi, sosyal ve ekonomik hayatından yalıtacak türden her hareketin az çok ibadet eden, helal ve harama dikkat eden bütün insanları kapsayamayacağı açıktır. Bu da beraberinde bir grup Müslümanın kendisini İslam adına konuşmaya layık gördüğü tuhaf bir temsil yapısından başka bir sonuç üretmeyecektir. Ama bir başka şekilde, daha saydam biçimde ya da akla nasıl gelecekse Müslümanlığın meselelerini derli toplu konuşmayı başarabilecek bir yapı ya da yapıya benzer oluşum ihtiyacı giderek daha acil hale gelmektedir.

EFENDİM

İBRAHİM ŞAHİN

Bilsen nasıl hasretim didârına efendim
Yanarım bu orucun iftârına efendim

Lâilâhe illallah ile adını anmak
İşarettir iman'ın vakârına efendim

Meftûn olur ne zaman salât eylesem sana
Tebessüm et kalbimin ikrârına efendim

Düştüğüm girdaplarda çalkalanarak ruhum
Göz kırıyor iblisin inkârına efendim

Muhabbetinden mahrum kaldığımı hissedip
Düşüyorum hüsrânın efkârına efendim

Âsi ümmetin oldum, mahçûbum, yüzüm kara
Muhtâcım gülümseyen nazârına efendim

Kuyularım çok derin ve karanlık, imdât et
Sarılayım uzat ki şiârına efendim

Arınmak istiyorum tutunup eteğine
Kalmadan öz nefsimin ihbârına efendim

Önce mevlâ'm, sonra sen tutunacağım dalsın
Gücenme dilencinin isrârına efendim

Beklerken boynu bükük diriliş meydanında
Hasret çeker gözlerim işmârına efendim

İhtiras hazânında solmuş sarı yaprağım
Dönmüşüm ışığının esrârına efendim

Şefaât nazarıyla teveccüh ediver de
Açayım ebediyet bahârına efendim

Livâ-i Hamd altına dâvet edip gönendir
Düşmeden hutamenin sakâr'ına efendim

Kurtulup kıldan ince, kılıçtan keskin yerden
İlişeyim havz'ıyın kenârına efendim

Bilsen nasıl hasretim didârına efendim
Yanarım bu orucun iftârına efendim...